

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного менеджменту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Галузь знань

Спеціальність

Міжнародні економічні відносини

29 «Міжнародні відносини»

292 «Міжнародні економічні відносини»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Зовнішньоекономічні інтереси України у відносинах з країнами ЄС»

здобувача Михайлової Єлизавети Миколаївни

Науковий керівник:

д.і.н, с.н.с. Цвєтков О.Г

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: *к.е.н., доцент Бурмака М.О.*

(підпис)

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА
ГЕТЬМАНА Факультет міжнародної економіки і менеджменту**

Кафедра міжнародного менеджменту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Міжнародні економічні відносини

29 «Міжнародні відносини»

292 «Міжнародні економічні відносини»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант) освітньо-
професійної програми

С.І. Ткаленко

(підпис)

(ініціали, прізвище)

20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

М.О.Бурмака

(підпис)

(ініціали, прізвище)

20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ здобувачу вищої освіти

Михайловій Єлизаветі Миколаївни

денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

**на тему «Зовнішньоекономічні інтереси України у відносинах з країнами
ЄС»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від "28" грудня 2024 р .№ 2320-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах українських та зарубіжних статистичних та аналітичних ресурсах (підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті, офіційні сайти міжнародних компаній та організацій).

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ**

Розділ 2	ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З ЄС: ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ, ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ
Розділ 3	ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ У ВІДНОСИНАХ З ЄС

Об'єкт дослідження:	Зовнішньоекономічні інтереси України
Предмет дослідження:	Взаємодія України з країнами Європейського Союзу в економічній сфері.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Аналіз та оцінка зовнішньоекономічних інтересів України в контексті її відносин з країнами Європейського Союзу з метою розкриття потенціалу співпраці, виявлення ключових аспектів взаємодії та формулювання рекомендацій щодо подальшого розвитку цих відносин.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1: 1. Огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії та її значення для України;
2. Дослідження економічної інтеграції та її типів в контексті ЄС: характеристика складових зовнішньоекономічної діяльності та обґрунтування економічних інтересів України

У розділі 2: 1. Аналіз базових інтересів України у відносинах з провідними країнами ЄС та Брюсселем;
2. Вплив політичних та правових факторів на зовнішньоекономічні інтереси України: інтеграція в рамки ЄС

У розділі 3: 1. Вивчення впливу політичних та правових факторів на зовнішньоекономічні інтереси України: інтеграція в рамки ЄС;
2. Визначення інноваційних підходів до розвитку відносин України з ЄС для взаємодії в економічній сфері.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

О.Г. Цвєтков
(ініціали, прізвище)
«1» лютого 2024 р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

Є.М. Михайлова
(ініціали, прізвище)
«1» лютого 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 68 сторінок, 7 рисунків, список використаних джерел з 57 найменувань, 2 додатки.

Зовнішньоекономічні інтереси України у відносинах з країнами ЄС

Об'єкт дослідження – зовнішньоекономічні інтереси України.

Предмет дослідження – взаємодія України з країнами Європейського Союзу в економічній сфері.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає в аналізі та оцінці зовнішньоекономічних інтересів України в контексті її відносин з країнами Європейського Союзу з метою розкриття потенціалу співпраці, виявлення ключових аспектів взаємодії та формулювання рекомендацій щодо подальшого розвитку цих відносин.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії та її значення для України;
- дослідження економічної інтеграції та її типів в контексті ЄС: характеристика складових зовнішньоекономічної діяльності та обґрунтування економічних інтересів України;
- аналіз базових інтересів України у відносинах з провідними країнами ЄС та Брюсселем;
- вивчення впливу політичних та правових факторів на зовнішньоекономічні інтереси України: інтеграція в рамки ЄС;
- дослідження переваг, викликів та стратегічних напрямків поглиблення співпраці України з ЄС з обраними країнами ЄС;
- визначення інноваційних підходів до розвитку відносин України з ЄС, а саме – можливості для взаємодії в економічній сфері.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження мають практичне значення для формування ефективної зовнішньоекономічної політики України у контексті співпраці з країнами ЄС,

допомагаючи визначити пріоритети, ідентифікувати перешкоди та розробити конкретні заходи для зміцнення співпраці.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи – 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові слова: зовнішньоекономічні інтереси, Європейський Союз, економічна інтеграція, інтереси, Україна, євроінтеграція, торгівля, інвестиції, співпраця.

В і д г у к

про кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту

освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» **Михайлової Єлизавети Миколаївни** _____

на тему: «**Зовнішньоекономічні інтереси України у відносинах з країнами ЄС**»

1. У сучасний період кризового розвитку як для України в умовах війни, так і діючих світогосподарських зв'язків, які потерпають від ряду гострих міжнародних конфліктів, тема та вся проблематика дослідження, присвячених, зокрема, просуванню економічних інтересів України у відносинах з країнами ЄС, мають реальну практичну значимість і гостро актуальний характер.

Предмет і об'єкт дослідження логічно пов'язані, що надає сенсу відповідно поставленим завданням, структурній побудові роботи з внутрішньою логікою розкриття теми в трьох розділах і тематично належними висновками: 10 балів

2. Достатньо детально і в широкому діапазоні розглядаються концептуальні підходи до розкриття теми та приділяється належна увага до висвітлення профільного понятійного апарату. Надається якісний зріз тематичних джерел та у цілому збалансований перелік зарубіжних та вітчизняних розробників даної проблематики. Представлені логічні висновки за тематично пов'язаними розділами дослідження: 8 балів.

3. Аналітична частина роботи і її тематична основа ґрунтувалися на розкритті цілісних механізмів економічної інтеграції представлених на міжнародній арені найбільшим європейським міждержавним об'єднанням, з акцентом на їх практичній спрямованості та можливостях реалізації в сучасних умовах у прямому контексті зі зовнішньоекономічними інтересами України. Виграшним моментом є аналіз статистичних даних та економічних показників міжнародної взаємодії як всієї євроспільноти, так і окремих її країн-членів. Останнє надало предметності авторському дослідженню.

Разом з тим, часом авторська думка надмірно йшла за установками чи узагальненнями прийнятих експертних оцінок: 12 балів.

4. Загалом продемонстровано достатньо збалансоване охоплення дослідницького матеріалу, показані ефективні напрямки діючої практики

зовнішньоекономічної діяльності в умовах європейської інтеграції та перспективні напрямки їх посилення в разі приєднання України до ЄС: 13 балів.

5..Висновки роботи достатньо ґрунтовно узагальнюють їх підсумковий виклад за тематичними розділами, націлені на розкриття практичної значимості теми і самого проробленого дослідження, спираються на логічний концепт національних інтересів України в ув'язці з інтересами базових акторів в рамках ЄС. Як позитив можна розцінити авторську увагу до необхідності і важливості гармонізації правил і технічних норм України з європейськими, роль Угоди про асоціацію у цьому плані: 9 балів.

1-3. Оформлення роботи та дотримання графіку виконання БДР: виконано загалом у плановому режимі, вдалося охопити різносторонність тематичного матеріалу та актуальність теми у прив'язці до нинішнього становища в Україні, що характеризує позитивний бік проведеного дослідження.

Певним упущенням можна вважати порівняно менша увага до критичних моментів існуючих в практиці європейської інтеграції та до необхідності їх врахування в ході реалізації зовнішньоекономічних інтересів України.

Тоді міг би бути і більш широким перелік посилань для теми такої постанови: 8 балів.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи: 60 балів.

Бакалаврська робота Михайлової Є.М. рекомендується для представлення до захисту перед ЕК.

Науковий керівник: доктор історичних наук, старший науковий співробітник

Цветков О. Г.

“__04__” червня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ.....	7
1.1. Огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії та її значення для України...	7
1.2. Економічна інтеграція та її типи в контексті ЄС: характеристика складових зовнішньоекономічної діяльності та обґрунтування економічних інтересів України.....	18
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З ЄС: ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ, ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	24
2.1. Аналіз базових інтересів України у відносинах з провідними країнами ЄС та Брюсселем.....	24
2.2. Вплив політичних та правових факторів на зовнішньоекономічні інтереси України: інтеграція в рамки ЄС.....	40
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ У ВІДНОСИНАХ З ЄС.....	47
3.1. Переваги, виклики та стратегічні напрямки поглиблення співпраці України з ЄС: аналіз обраних країн ЄС.....	47
3.2. Інноваційні підходи до розвитку відносин України з ЄС: можливості для взаємодії в економічній сфері.....	52
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження визначається рядом факторів, які надзвичайно важливі для розвитку та процвітання України у сучасному світі.

По-перше, Європейський Союз є одним з найбільших та найвпливовіших економічних блоків у світі, і його значення як ключового торговельного партнера для України надзвичайно велике. Важливість збереження та розвитку ефективних економічних зв'язків з країнами ЄС визначається не лише торговельним обсягом, але і можливостями для інвестицій, технологічного обміну та розвитку.

По-друге, Україна має амбіційні плани щодо інтеграції в європейський економічний простір та набуття статусу повноправного члена Європейського Союзу. Отже, розуміння зовнішньоекономічних інтересів України в контексті відносин з ЄС стає критично важливим для розробки ефективних стратегій та політик, спрямованих на досягнення цих цілей.

По-третє, зростання геополітичних напруг у регіоні, зокрема повномасштабне військове вторгнення росії на територію України, робить важливим встановлення та зміцнення торговельних та економічних зв'язків з надійними партнерами, зокрема країнами Європейського Союзу, які підтримують суверенітет та територіальну цілісність України.

Отже, дослідження зовнішньоекономічних інтересів України у відносинах з країнами ЄС не лише актуальне, але й є невід'ємною частиною стратегічного аналізу та планування для країни, яка прагне зміцнити своє місце у світовій економіці та політиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у наукове вивчення даної тематики зробили вітчизняні академіки, серед яких особливо варто відзначити праці таких вчених, як С. Гуткевич, В. Андрійчук, Т. Андросова, М. Вдовин, А. Ключевська, В. Копійка, В. Муравйов, В. Трюхан. У зарубіжних наукових джерелах питання також отримало значне наукове освітлення, зокрема,

праці В. Баласси, С. Борхадта, Р. Белдвіна, Х. Габріша, Х. Граббе, Ч. Гранта, А. Мерфі, Х. Тіммермана, Е. Хааса, П. Хавліка, С. Хоффмана, С. Евертса.

Мета дослідження полягає в аналізі та оцінці зовнішньоекономічних інтересів України в контексті її відносин з країнами Європейського Союзу з метою розкриття потенціалу співпраці, виявлення ключових аспектів взаємодії та формулювання рекомендацій щодо подальшого розвитку цих відносин. Поставлена мета дослідження зумовила виконання таких завдань:

- огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії та її значення для України;

- дослідження економічної інтеграції та її типів в контексті ЄС: характеристика складових зовнішньоекономічної діяльності та обґрунтування економічних інтересів України;

- аналіз базових інтересів України у відносинах з провідними країнами ЄС та Брюсселем;

- вивчення впливу політичних та правових факторів на зовнішньоекономічні інтереси України: інтеграція в рамки ЄС;

- дослідження переваг, викликів та стратегічних напрямків поглиблення співпраці України з ЄС з обраними країнами ЄС;

- визначення інноваційних підходів до розвитку відносин України з ЄС, а саме – можливості для взаємодії в економічній сфері.

Об'єкт дослідження – зовнішньоекономічні інтереси України.

Предметом дослідження виступає взаємодія України з країнами Європейського Союзу в економічній сфері.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися різноманітні наукові методи, серед яких:

- аналіз літературних джерел: при проведенні систематичного аналізу наукової літератури, законодавчих актів, документів міжнародного права та інших джерел для збору та оцінки інформації щодо зовнішньоекономічних відносин України з Європейським Союзом;

– статистичний аналіз: для обробки та аналізу даних, таких як торгівельні обороти, інвестиції, зовнішньоекономічні показники та інші статистичні дані для виявлення тенденцій та визначення ключових аспектів взаємодії між Україною та ЄС;

– компаративний аналіз: при порівняльному вивченні зовнішньоекономічних інтересів України з обраними країнами ЄС з метою зрозуміти унікальні аспекти цих відносин та визначити найефективніші практики та стратегії.

Інформаційна база дослідження включає в себе літературні джерела, такі як наукові статті та книги, статистичні дані про торгівельний оборот та інвестиції, офіційні документи, такі як угоди та договори, аналітичні звіти від міжнародних агентств. Ці джерела надають об'єктивну та детальну інформацію про стан відносин України з країнами ЄС у сфері зовнішньої торгівлі, економічного співробітництва та інших аспектів економічної інтеграції. Аналіз цих даних дозволив отримати глибоке розуміння та зробити обґрунтовані висновки щодо потенціалу співпраці між Україною та Європейським Союзом, а також розробити стратегії подальшого розвитку цих відносин.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

1.1 Огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії та її значення для України

Зовнішньоекономічна стратегія є однією з ключових складових економічної політики будь-якої країни. Її ефективне формулювання та реалізація визначають ступінь інтеграції країни в світову економіку, рівень економічного зростання, конкурентоспроможність на міжнародному ринку, а також здатність протистояти зовнішнім викликам та ризикам.

Огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії допомагає країні зрозуміти її місце в глобальній економічній системі та визначити оптимальні шляхи розвитку зовнішньої торгівлі, інвестиційної політики та міжнародного співробітництва, що дозволяє країні адаптуватися до змін у світовому економічному середовищі, враховуючи її власні особливості, ресурси та цілі. Огляд підходів також допомагає ідентифікувати потенційні ризики та перешкоди для зовнішньої торгівлі й інвестицій та розробляти стратегії для їх подолання, що включає аналіз торговельних бар'єрів, валютних коливань, політичних конфліктів та інших факторів, які можуть впливати на економічну діяльність країни на міжнародному ринку.

Крім того, огляд підходів допомагає визначити стратегічні напрями розвитку, такі як розвиток експортної бази, стимулювання інновацій та технологічного розвитку, підвищення якості продукції та послуг, розширення міжнародного співробітництва у сфері освіти, культури та науки.

Незважаючи на обширне дослідження стратегій розвитку країни та розробку багатьох таких стратегій, концепція зовнішньоекономічної стратегії залишається

недостатньо обґрунтованою. Більшість дослідників вважають, що розвиток країни і економічний розвиток є поняттями, які ідентифікуються між собою. Стратегія представляє собою основний шлях, за яким рухається країна, щоб досягти певної мети. Це визначена цільова позиція, яка конкретизується через певні показники або критерії успіху.

Так, за К. Андрюсом, стратегія є цілеспрямованими рішеннями, що визначають та розкривають цілі. Вони призводять до розроблення основних планів та політик країни з метою досягнення цих цілей. Також вони встановлюють рамки ділової діяльності та типи організаційних та економічних структур. Крім того, вони визначають характер економічного та неекономічного внеску, який країна намагається зробити для свого суспільства [1, с. 23-24].

За А. Чандлером, стратегія – це визначення ключових довгострокових цілей та намірів, а також конкретних кроків та ресурсів, необхідних для досягнення цих цілей. За словами дослідника Г. Ансоффа, стратегія – це набір принципів та правил, за якими організація приймає рішення та керує своєю діяльністю. За А. Месконом, стратегія – це інтегрований план, розроблений з метою виконання місії та досягнення поставлених цілей [1, с. 24].

Згідно науковця Дж. Б. Куїна, стратегія – це метод або план, який об'єднує основні цілі країни, її норми та дії в єдине ціле. Вона допомагає раціонально спрямовувати та розміщувати ресурси, базуючись на внутрішніх перевагах та недоліках, очікуваних змінах у середовищі та діях конкурентів [1, с. 24].

Відповідно до визначення М. Портера, стратегія – це процес аналізу внутрішніх процесів та взаємодій між різними складовими організації з метою визначення того, де і як формується додаткова цінність, а також позиціонування організації відносно галузевого середовища [2, с. 16].

Науковець Б. Карлоф визначає стратегію як модель дій, яка узагальнює шляхи досягнення встановлених цілей через координацію та розподіл ресурсів [3, с. 9].

За словами З. Шершньової, стратегія представляє собою конкретизовану позицію у визначених показниках, яку займає країна в своєму оточенні. Це

своєрідний погляд на зовнішнє та внутрішнє середовище, спрямований на пошук ефективних способів адаптації до зовнішніх факторів, які не контролюються. Крім того, це включає в себе необхідні зміни у складових елементах та їх комбінаціях внутрішнього середовища [4, с. 234].

За словами науковця С. Чистова, стратегія – це ретельний та всебічний комплексний план, спрямований на реалізацію місії держави. Дослідник Б. Мізюк визначає стратегію як складний та потенційно могутній засіб, який дозволяє протистояти швидким та непередбачуваним змінам у середовищі [5, с. 186].

Згідно з висловленням Л. Швайки, стратегія – це загальна модель майбутнього стану економіки та планованих дій для його досягнення. Ця модель встановлює основні напрямки, цілі та пріоритети діяльності, визначає критичні ресурси та необхідні інновації, містить методи реалізації пріоритетів та показники досягнення запланованого результату [6, с. 118].

На основі наведених визначень, запропонуємо власне авторське визначення зовнішньоекономічної стратегії – це система цілеспрямованих дій та політичних заходів, спрямованих на досягнення ефективної взаємодії країни з міжнародним співтовариством у сфері економічних відносин. Ця стратегія включає в себе визначення та реалізацію конкретних заходів щодо залучення іноземних інвестицій, розвитку зовнішньої торгівлі, формування сприятливих умов для експорту та імпорту товарів та послуг, а також налагодження міжнародного співробітництва в галузі фінансів, технологій та інновацій.

На нашу думку, значення зовнішньоекономічної стратегії для країни надзвичайно вагоме, оскільки вона визначає шлях подальшого розвитку економіки та забезпечує конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Правильно сформована стратегія дозволяє країні залучати інвестиції, розширювати експортні можливості, сприяти інноваційному розвитку та підвищувати загальний рівень економічного добробуту. Крім того, вона сприяє реалізації зовнішньополітичних цілей країни, зміцнює міжнародний престиж та позиції на міжнародній арені, а також сприяє вирішенню ряду соціально-економічних проблем, зокрема зменшенню безробіття та підвищенню рівня життя населення.

Отже, проведемо огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії, що відображає аналіз та оцінку різноманітних теоретичних підходів, які використовуються для формулювання та реалізації стратегічних напрямків економічної взаємодії країни зі світовими ринками та іншими державами.

1. Вашингтонський консенсус.

Відомий учений Джон Вільямсон у своїй роботі, опублікованій у 1990 році [7], систематизував поняття Вашингтонського консенсусу, який визначався як узгоджений підхід до економічної політики в країнах Латинської Америки на той час. Він вбачав у ньому консенсус чотирьох ключових установ у Вашингтоні: Державного департаменту, Міністерства фінансів, Світового банку та Міжнародного валютного фонду. Цей підхід представляв собою набір десяти принципів, які розглядалися як загально визнані принципи, що могли б бути застосовані в інших регіонах світу, включаючи колишні країни Радянського Союзу та Східної Європи. Вашингтонський консенсус вважався тимчасовим інструментом у відсутність чітких і узгоджених стратегій розвитку, характерних для розвинених заходів. Ці десять принципів не були вичерпним вираженням неоліберального порядку денного. Багато з цих принципів виглядають беззаперечними, проте мають різноманітні тлумачення залежно від контексту застосування. Основними засадами Вашингтонського консенсусу були фінансова стабільність, відкритість для зовнішньої торгівлі та інвестицій, приватизація державних підприємств, фінансова лібералізація та регулювання державного сектору. Ці принципи ставилися як універсальні рецепти економічного зростання та розвитку, хоча їх застосування часто стикалося з критикою через недоліки та нерівномірність у впровадженні в різних країнах.

Розглядаючи Вашингтонський консенсус у ретроспективі, відзначається обмежений спектр узгоджених принципів та значна двозначність у їхній інтерпретації. Джон Вільямсон, який представив цей консенсус, на нашу думку, не втілює у формулюваннях чіткий заклик до вільної торгівлі та вільних міжнародних потоків капіталу, чи до концепції мінімалістичної держави. Звертаючи увагу на пропуски у контексті, не розглянуті аспекти включають стимулювання експорту, а

також важливі питання щодо скорочення бідності та соціальних витрат. Відсутність вказівок щодо вибору обмінного курсу, зовнішнього боргу, платіжного балансу та екологічних проблем демонструє недостатню комплексність консенсусу. Крім того, відсутність врахування часових та послідовних аспектів, а також ігнорування технологічної модернізації та структурних змін свідчать про суттєві прогалини у розумінні економічних викликів того часу. Загалом, Вашингтонський консенсус у ретроспективі вражає своєю простотою, відображаючи вибірковість та недоліки у врахуванні багатьох ключових аспектів економічного розвитку країн.

2. Простий неолібералізм.

Неоліберальна філософія ґрунтується на припущенні, що країни, які розвиваються, схожі на перехідні економіки, переживають різноманітні ринкові спотворення, які можуть бути подолані через впровадження вільних ринкових механізмів, що сприяють стимулюванню економічного зростання. Цей підхід акцентує на важливості вільної торгівлі та міжнародних фінансових потоків, які підтримуються інституційними реформами, спрямованими на досягнення «належного управління». Концепція також враховує теорію порівняльних переваг за Хекшера-Оліна, що дозволяє таким країнам використовувати свої природні ресурси та дешеву робочу силу, отримуючи капітал та технології від розвинених країн. Отже, відкритість для прямих іноземних інвестицій та капіталові потоки є ключовими аспектами цієї концепції [8].

Проте неоліберальна філософія не враховує класичний підхід щодо нагромадження капіталу та технічного прогресу як рушійних сил зростання, а також кейнсіанську концепцію активного макроекономічного управління. Вважаємо, що поняття суспільних благ, такі як освіта та дослідження, які важливі для теорій ендогенного зростання, не вважаються центральними у цій концепції. Відтак, неоліберальна філософія демонструє достатню гнучкість у пристосуванні до конкретних потреб, але залишається основою для стратегій зростання та розвитку, не зважаючи на критику та недоліки.

Так, деякі економісти висловлювали роздуми щодо послідовності застосування стратегій зовнішньоекономічного розвитку. Наприклад, Джон

Вільямсон та інші експерти радили застосовувати обережний підхід, рекомендуючи послідовне послаблення торговельних обмежень як перший крок, а відкриття ринків капіталу для короткострокових фінансових потоків як завершальний етап реформ [9]. Інші вчені пропагували стрімку послідовність або широкомасштабні реформи, щоб переконати країни водночас приступати до змін, переборюючи опір їх впровадженню [10].

3. Стратегія «належного управління» («Good governance»).

Стратегія визначається як система ефективного та відповідального управління державними інститутами, що сприяє підвищенню ефективності, прозорості, рівності та відкритості у процесах управління суспільством. Численні провідні економісти висловлювали погляд, що слабкість зв'язку між процесом лібералізації ринків та економічним розвитком може бути вкорінена у недостатньо ефективних «інститутах». Термін «інститути» у цьому контексті зазвичай розуміється як «Good governance», що вимірюється через шість показників за методологією CPIA Світового банку («Політика країни та інституційна оцінка»). Ці виміри часто ставали об'єктом критики через їхню неясність, упередженість, відсутність концептуальної бази та застосування універсального підходу. Зокрема, показники «якості регулювання» та «ефективності уряду», які акцентують на «розумній політиці», отримували критичну оцінку з урахуванням їхньої упередженості та суб'єктивності [11; 12].

На нашу думку, перевагами стратегії «належного управління» є підвищення довіри громадян до владних структур, покращення якості життя, збільшення інвестиційної привабливості країни, а також зменшення ризиків конфліктів і соціальних напружень. Проте, однією з недоліків цієї стратегії є складність впровадження через опір існуючих владних структур та інерцію у зміні системи управління, а також можливість зловживання політичною владою та недостатня відкритість у роботі органів влади.

Огляд теоретичних підходів до зовнішньоекономічної стратегії країн надає важливі уявлення про різноманітні концепції та методології, що використовуються для формулювання та реалізації таких стратегій на національному рівні.

Дослідження цих підходів дозволяє краще зрозуміти основні принципи та напрямки зовнішньоекономічної політики країн у контексті сучасних глобальних викликів та тенденцій. Враховуючи це, важливо розглянути значення зовнішньоекономічної стратегії для України, особливо з урахуванням її геополітичного розташування, економічного потенціалу та потреб розвитку. Вважаємо, що зовнішньоекономічна стратегія має велике значення для України з кількох ключових причин:

1. Розвиток міжнародної торгівлі. Україна є великим експортером та імпортером різноманітних товарів і послуг. Зовнішньоекономічна стратегія допомагає сприяти розвитку торговельних відносин з іншими країнами, забезпечуючи доступ до нових ринків і збільшення обсягів експорту, що сприяє економічному зростанню.

2. Інвестиції та технології. Залучення іноземних інвестицій та технологій є ключовими для модернізації української економіки. Зовнішньоекономічна стратегія спрямована на створення сприятливих умов для іноземних інвесторів та сприяє перетворенню України на привабливе місце для бізнесу та інвестицій.

3. Регіональна інтеграція. Участь в регіональних економічних блоках, таких як Європейський союз, має важливе значення для України. Зовнішньоекономічна стратегія спрямована на поглиблення співпраці з країнами-партнерами і на використання переваг інтеграції для забезпечення стабільного економічного розвитку.

4. Зовнішній державний борг. Ефективна зовнішньоекономічна стратегія важлива для управління зовнішнім державним боргом. Це означає здатність до вчасної сплати боргу, уникнення надмірної залежності від зовнішнього фінансування та збереження фінансової стабільності країни.

5. Безпека та геополітика. Зовнішньоекономічна стратегія має важливе значення для національної безпеки та геополітичної стійкості. Ефективне керівництво зовнішньоекономічною політикою може допомогти запобігти зовнішнім загрозам та конфліктам, а також підвищити статус України в міжнародному співтоваристві.

Виходячи з вищезазначеного, зовнішньоекономічна стратегія є ключовим інструментом для забезпечення стабільного та сталого економічного розвитку України, а також для підвищення її позицій у світовій економіці.

Так, 03 березня 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив Постанову Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року [13]. В зазначеній Стратегії визначається довгострокове економічне бачення, принципи й цінності, основні пріоритети економічного розвитку, а також стратегічні цілі для кожного з 20 напрямків, враховуючи існуючі та потенційні виклики і перешкоди. Також визначаються основні завдання державної економічної політики та цільові показники на період до 2030 року.

У рамках втілення економічної візії, місією Стратегії є створення умов для використання наявного географічного, ресурсного та людського потенціалу країни з метою забезпечення належного рівня добробуту, самореалізації, безпеки, прав та свобод кожного громадянина України через інноваційне прогресивне економічне зростання, враховуючи Цілі сталого розвитку та необхідність досягнення кліматичної нейтральності до 2060 року. Метою Стратегії є створення можливостей для українців – як громадян, підприємців та інвесторів.

Очікуваним результатом виконання Стратегії є визначення та суспільна підтримка стратегічного курсу держави в економічній сфері, що сприятиме формуванню конкурентоспроможних умов для бізнесу та інвестицій, відновленню довіри до держави, підвищенню міжнародної конкурентоспроможності, стимулюванню розвитку інновацій та модернізації економіки, розвитку людського потенціалу та забезпеченню рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків у всіх сферах суспільства [13].

Зв'язок із стратегічними індикаторами	Прямий вплив – Експорт товарів та послуг Другорядний вплив – Реальний ВВП, прямі іноземні інвестиції та бюджет (видаткова частина)			
Стратегічна мета	1. Забезпечити взаємовигідну торгівлю з країнами світу та досягти розширеного доступу до їхніх ринків збуту товарів та послуг	2. Підвищити конкурентоспроможність українських товарів та послуг, створити позитивний імідж країни та забезпечити активну участь українського виробника на міжнародних ринках	3. Модернізувати прикордонну інфраструктуру та забезпечити ефективне митне регулювання	4. Запровадити збалансовану імпорتنу політику з комплексною оцінкою потенційного впливу, яка б стимулювала інвестиційний, а не споживчий імпорт
Стратегічні цілі	<ul style="list-style-type: none"> Посилити Європейську та Євроатлантичну інтеграцію Посилити зовнішньо-економічні зв'язки з країнами – стратегічними партнерами України за пріоритетними секторами економіки (ЄС, США, країни Африки, арабські країни Близького Сходу, Китай) Покращення позиції України у рейтингу OECD country risk classification – до 5, в подальшому до 4 групи ризикованості 	<ul style="list-style-type: none"> Досягти загального обсягу експорту в розмірі 280–400 млрд дол. США до 2030 року Досягти частки товарів з високою та середньою доданою вартістю в експорті в розмірі не менше ніж 60% Підвищити частку МСБ в експорті до 40% Збільшити бюджет на просування експорту в розмірі 0,5–1% від ВВП 	<ul style="list-style-type: none"> Зменшити час проходження митних процедур до показника середнього по Європі за Doing Business Досягти 100% виконання пункту «Митні питання» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 	<ul style="list-style-type: none"> Потрапити в топ-30 за компонентом «Міжнародна торгівля» рейтингу Doing Business Підвищити частку інвестиційного імпорту до 30–40%
Пріоритетні кроки	<ul style="list-style-type: none"> Виконання та оновлення Угоди про асоціацію з ЄС щодо розширеного доступу України на ринки товарів і послуг, капіталу та праці ЄС, посилення мобільності в рамках New Pact on Migration and Asylum, а також поглиблення секторальної інтеграції з ЄС Підписання нових торговельно-економічних та угод з стратегічними партнерами України та забезпечення виконання існуючих угод Забезпечення мінімізації втрат від захисних заходів іноземних партнерів 	<ul style="list-style-type: none"> Оновлення експортної стратегії Створення позитивного іміджу українського виробника закордоном Підвищення рівня інтернаціоналізації бізнесу шляхом посилення спроможності Офісу з просування експорту та Експортно-кредитного агентства Посилення існуючої мережі представництв укр. бізнесу закордоном шляхом посилення економ. напрямку в закордонних дипломатичних установах Оновлення митної інформаційної системи та цифровізація митної інфраструктури 	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення ефективної орг. та функціональної структури митниці Розбудова та модернізація прикорд. інфраструктури Забезпечення ефективного адміністрування митних операцій Узгодження законодавства про митне регулювання із стандартами ЄС Цифровізація управління інфраструктурою АПП 	<ul style="list-style-type: none"> Скасування імпорتنих мит на сировину та матеріали, що не виробляються в Україні Обмеження застосування протекціоністських заходів, які ведуть до зростання собівартості укр. виробників або є приводом для впровадження симетричних/асиметричних заходів проти укр. продукції Боротьба з недобросовісною конкуренцією

Рисунок 1.2 – Візія, стратегічна мета. Індикатори та пріоритетні кроки напрямку «Міжнародна економічна політика та торгівля» [14, с. 68]

Реалізація послідовної державної стратегії, спрямованої на активну інтеграцію в європейські та євроатлантичні структури, побудову партнерських зв'язків з новими центрами впливу в Азії та Близькому Сході, створення сприятливого клімату для бізнесу, розвиток підприємництва та підтримка експорту, приваблення інвестицій та розвиток фінансових ринків, а також стимулювання внутрішнього споживання та інших механізмів, сприятимуть утвердженню України як ключового гравця у своєму регіоні та стануть каталізаторами економічного зростання. Забезпечення інноваційного розвитку відкриває перспективи для покращення якості освіти, науки, медицини, культури та охорони навколишнього середовища, що сприятиме загальному людському розвитку [14].

Огляд підходів до зовнішньоекономічної стратегії демонструє різноманітність і складність визначення стратегічних напрямків розвитку в контексті глобальних викликів та можливостей. Різні автори та експерти пропонують різні концепції та підходи до формулювання стратегічних цілей та методів їх досягнення.

Так, у контексті розгляду стратегій «Вашингтонського консенсусу», «неоліберальної філософії» та «належного управління» виявилось, що кожна з них пропонує власний підхід до вирішення економічних, політичних та соціальних викликів країн у розвитку. «Вашингтонський консенсус» визначався набором економічних політик, спрямованих на лібералізацію ринків та приватизацію, але залишав поза увагою соціальні аспекти та необхідність «належного управління». Звідси виникає ризик, що такий підхід може недостатньо уважно враховувати потреби та інтереси суспільства. «Неоліберальна філософія», у свою чергу, акцентує на ролі ринкових механізмів у досягненні економічного зростання, зокрема через вільну торгівлю та міжнародні фінансові потоки. Однак цей підхід не враховує соціальні та екологічні аспекти розвитку, що може призвести до нерівномірного розподілу користі та економічних нерівностей. Стратегія «належного управління» підкреслює важливість ефективного управління державними інститутами, прозорості та відкритості у прийнятті рішень. Цей підхід

може бути більш збалансованим, оскільки враховує не лише економічні аспекти, але й соціальні та політичні. Проте впровадження цієї стратегії може стикатися зі складнощами через опір владних структур та культурні особливості країни.

На нашу думку, важливо збалансувати різні аспекти цих стратегій, враховуючи конкретні умови кожної країни та потреби її суспільства, що вимагає комплексного підходу до розвитку, який би поєднував економічні, соціальні та політичні аспекти, з метою забезпечення сталого та збалансованого розвитку.

Важливе значення зовнішньоекономічної стратегії для України визначається рядом ключових чинників. По-перше, це розвиток міжнародної торгівлі, який сприяє збільшенню експорту та імпорту, а також розвитку торговельних відносин з іншими країнами. По-друге, залучення іноземних інвестицій та технологій стає ключовим для модернізації української економіки. Крім того, регіональна інтеграція та участь в міжнародних економічних блоках допомагає сприяти розвитку країни.

Вважаємо, що зовнішньоекономічна стратегія також відіграє важливу роль у забезпеченні національної безпеки та геополітичної стійкості. Ефективне керівництво зовнішньоекономічною політикою може допомогти запобігти зовнішнім загрозам та конфліктам, а також підвищити статус України в міжнародному співтоваристві.

Отже, розуміння та правильне формулювання зовнішньоекономічної стратегії є ключовим для забезпечення сталого та стабільного економічного розвитку України в умовах глобалізації та конкуренції на світовому ринку.

1.2 Економічна інтеграція та її типи в контексті ЄС: характеристика складових зовнішньоекономічної діяльності та обґрунтування економічних інтересів України

Дослідження економічної інтеграції та її типів в контексті Європейського Союзу є важливим аспектом для розуміння та аналізу процесів, які формують найбільше інтегроване регіональне об'єднання у світі. Вивчення цих питань дозволяє краще розуміти сутність, особливості та вплив економічної інтеграції на розвиток країн-членів ЄС та їхніх взаємовідносин зі світом.

Економічна інтеграція ЄС є унікальним явищем, яке охоплює широкий спектр аспектів від усунення митних перешкод та здійснення вільної торгівлі до створення єдиного ринку, спільної валюти та глибокої координації економічної політики. Дослідження цих процесів допомагає розкрити переваги та виклики, які вони вносять у розвиток та функціонування європейської інтеграції.

Дослідження цих питань має велике значення для розвитку теорії та практики міжнародних відносин, економіки та політики, оскільки допомагає розуміти процеси, що відбуваються в ЄС, та їх вплив на світову економічну та політичну карту.

Економічна інтеграція – це складний процес, у якому країни співпрацюють економічно з метою зближення своїх господарських систем та механізмів. Цей процес реалізується через укладення міжнародних угод та узгоджене регулювання органами влади. Існують декілька передумов, які сприяють інтеграції:

1. Близькість рівнів розвитку та ринкової зрілості країн: країни, які мають подібні економічні характеристики та рівні розвитку, мають більші шанси на успішну інтеграцію.

2. Географічна близькість та наявність спільного кордону: наявність спільного кордону та історичних економічних зв'язків полегшує процес інтеграції, особливо у випадку, коли країни розташовані поруч.

3. Спільні економічні та інші проблеми: інтеграція часто спонукається спільними викликами, такими як економічний розвиток, фінансування та регулювання економіки. Спільність цих проблем може стати мотивацією для інтеграції.

4. Демонстраційний ефект: успіх інтеграційних об'єднань може впливати на інші країни, які прагнуть приєднатися до них. Позитивний досвід може стати стимулом для інших країн, навіть якщо вони не мають необхідних економічних передумов [15, с. 21];

5. «Ефект доміно» – це ситуація, коли країни виявляють зацікавленість у вступі до інтеграційних об'єднань, в основному через страх залишитися поза ними. Крім того, для країн, які не входять до цих об'єднань, проблемою є перенаправлення економічних зв'язків відносно країн-учасниць. Більшість країн певного регіону приєдналися до інтеграційних об'єднань.

Цілі інтеграційних об'єднань включають:

– використання переваг економіки масштабу: інтеграція сприяє збільшенню ринку та зниженню транзакційних витрат, що, в свою чергу, сприяє залученню прямих іноземних інвестицій;

– створення сприятливого зовнішньополітичного середовища: мета полягає в посиленні співробітництва країн-учасниць у політичних, військових, соціальних, культурних та інших галузях;

– вирішення задач торгової політики: інтеграція може посилити позиції країн-членів у переговорах зі Світовою організацією торгівлі;

– сприяння структурній перебудові економіки, передача ринкового досвіду та гарантія незворотності ринкових реформ;

– підтримка молодих галузей національної промисловості.

Процес інтеграції розглядається через кілька етапів [16, с. 56]:

1. Преференційні торгові угоди: на цьому етапі країни надають одна одній більш вигідний режим у торгівлі порівняно з іншими країнами. Вони зберігають свої національні митні тарифи щодо третіх країн, а також відсутність міжнародних органів управління.

2. Зона вільної торгівлі: митні тарифи між країнами анулюються, за винятком сільськогосподарських продуктів. Також національні митні тарифи залишаються для третіх країн, а розвиток координується на періодичних нарадах міністрів.

3. Митний союз: на даному етапі національні митні тарифи скасовуються, вводиться єдиний митний тариф і система нетарифного регулювання торгівлі з третіми країнами. Створюються міжнародні органи для координації зовнішньоторговельної політики.

4. Спільний ринок: діє свобода руху не лише товарів і послуг, але й факторів виробництва. Також проводиться міждержавна координація економічної політики на періодичних нарадах.

5. Економічний союз: створюється спільний митний тариф і забезпечується вільний рух товарів і факторів виробництва. Також здійснюється координація макроекономічної політики і уніфікація законодавства у галузі валютної, бюджетної та грошової політики. Створюються спільні органи, що мають розширені функції у прийнятті рішень.

6. Політичний союз: на цьому етапі передається більша частина функцій національними урядами наддержавним органам. Це означає створення міжнародної конфедерації і втрату державами частини своєї суверенності.

Об'єктивний зміст процесу інтеграції полягає у взаємодії, переплетенні та зрощенні відтворювальних процесів, які сприяють більш ефективній взаємодії між країнами. Економічна інтеграція створює сприятливі умови для взаємодії між суб'єктами наступними способами [17, с. 50]:

– інтеграційне співробітництво забезпечує більший доступ до різноманітних ресурсів, таких як фінансові, трудові, матеріальні ресурси та новітні технології, що дозволяє підприємствам виробляти продукцію для більш широкого ринку;

– економічне зближення країн у рамках регіональних інтеграцій створює привілейовані умови для фірм країн-учасниць, захищаючи їх від певного рівня конкуренції з боку фірм інших країн;

– інтеграційна взаємодія сприяє вирішенню найбільш актуальних соціальних проблем.

Таким чином, внаслідок процесу інтеграції окремі країни створюють більш сприятливі умови для взаємної торгівлі та переміщення факторів виробництва між регіонами, ніж це можливо для інших країн. Така регіональна інтеграція вважається позитивним явищем для світової економіки, за умови, що країни, що здійснюють інтеграцію, не встановлюють менш сприятливі умови для торгівлі з третіми країнами, ніж ті, що існували до початку інтеграційного процесу [18, с. 31].

На нашу думку, у змінному та динамічному світі сучасної економіки зовнішньоекономічна діяльність визначається не лише як ключовий елемент розвитку країни, але й як стратегічний фактор її міжнародної інтеграції. Україна, як країна, що активно прагне зміцнення своїх економічних позицій на світовому ринку, ціленаправлено впроваджує політику економічної інтеграції, особливо в контексті співпраці з Європейським Союзом. Обґрунтування цієї стратегії ґрунтується на ряді важливих економічних інтересів, які включають:

– розширення ринку збуту – Україна, здійснюючи економічну інтеграцію з ЄС, отримує можливість доступу до великого ринку збуту для своїх товарів і послуг, що сприяє зростанню експортних обсягів та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств;

– привабливість інвестицій – інтеграція з ЄС робить Україну привабливішою для іноземних інвесторів, які шукають стабільний і розвинений ринок для розміщення капіталу, що може сприяти залученню іноземних інвестицій у важливі галузі української економіки та сприяти її модернізації;

– технологічний обмін – інтеграція в європейські економічні структури сприяє обміну технологіями та інноваціями, що сприяє підвищенню технічного рівня українських підприємств та зростанню їх продуктивності;

– створення сприятливих умов для бізнесу – участь в європейських інтеграційних процесах дозволяє Україні впроваджувати стандарти та практики, спрямовані на поліпшення бізнес-клімату, що може збільшити привабливість країни для бізнесу та стимулювати внутрішні інвестиції.

Вважаємо, що зазначені інтереси не лише визначають стратегічний курс України в контексті європейської інтеграції, але й вказують на потенціал та переваги, які може отримати країна завдяки розбудові тісних економічних зв'язків з ЄС.

Основні складові зовнішньоекономічної діяльності включають експорт, імпорт, прямі іноземні інвестиції, міжнародний торгівельний баланс та зовнішньоторговельні операції. Кожна з цих складових відображає різні аспекти взаємодії країни з міжнародними економічними партнерами та впливає на її економічні інтереси:

- експорт – ця складова відображає обсяг товарів та послуг, які країна продає на міжнародних ринках. Збільшення обсягів експорту сприяє зростанню валютних надходжень, стимулює економічний зріст та підвищує конкурентоспроможність національних виробників;

- імпорт – відображає обсяг товарів та послуг, які країна закупає з-за кордону. Країни імпортують товари, які вони не виробляють власними силами або вважають зовнішній варіант більш вигідним з економічної точки зору;

- прямі іноземні інвестиції (ПІІ) – ця складова відображає обсяг інвестицій, які здійснюються іноземними компаніями безпосередньо у економіці країни. ПІІ можуть сприяти розвитку виробництва, створенню нових робочих місць та підвищенню ефективності підприємств;

- міжнародний торгівельний баланс – це відношення між експортом та імпортом країни. Додатній баланс свідчить про перевагу в експорті товарів і послуг, тоді як від'ємний баланс вказує на перевагу в імпорті;

- зовнішньоторговельні операції – ця складова включає в себе різноманітні форми торгівлі та фінансових операцій між країнами, такі як експортно-імпортні контракти, зовнішньоторговельні угоди, валютні операції тощо.

Обґрунтування економічних інтересів України полягає в тому, що країна активно зацікавлена в розвитку зовнішньоекономічних зв'язків через такі фактори:

- розширення ринків збуту та диверсифікація експортних шляхів – для збільшення експорту українських товарів та послуг;

- залучення іноземних інвестицій – для підтримки економічного зростання та модернізації виробництва;
- підвищення конкурентоспроможності – шляхом використання передових технологій та стандартів;
- створення стабільних та взаємовигідних торговельних відносин з іншими країнами, що сприяє розвитку економіки та зміцненню міжнародного партнерства.

Ці складові та інтереси визначають стратегію зовнішньоекономічної діяльності України та впливають на її економічний розвиток і місце у світовій економічній системі.

У контексті розгляду економічної інтеграції та її типів в Європейському Союзі, можна зробити висновок про важливість вивчення та аналізу цих процесів для розуміння їхнього впливу на розвиток країн-членів та їхніх відносин зі світом. Дослідження складових зовнішньоекономічної діяльності ЄС, таких як створення спільного ринку, митного союзу, економічного союзу та політичного співтовариства, дозволяє зрозуміти особливості та переваги глибокої економічної інтеграції.

Зокрема, аналізуючи ці процеси, можна виявити перспективи та виклики, що стоять перед країнами-членами ЄС, а також зрозуміти їхній вплив на глобальну економіку та політику. Важливо також обґрунтувати економічні інтереси України у контексті її можливого приєднання до ЄС.

Загальний висновок полягає в тому, що розуміння та аналіз економічної інтеграції в ЄС є критично важливим для розвитку та реалізації зовнішньоекономічних стратегій країн, які прагнуть укріпити свої економічні зв'язки з цим регіональним об'єднанням.

РОЗДІЛ 2

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З ЄС: ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ, ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

2.1. Аналіз базових інтересів України у відносинах з провідними країнами ЄС та Брюсселем

Аналіз базових інтересів України у відносинах з провідними країнами ЄС вкрай важливий з кількох причин. По-перше, Україна є важливим гравцем на геополітичній карті Європи, особливо після Майдану 2014 року та російського повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року. З урахуванням свого географічного розташування, економічного потенціалу та культурних зв'язків Україна є ключовим партнером для ЄС у багатьох аспектах, таких як торгівля, енергетика, безпека і політичні відносини.

По-друге, аналіз інтересів України допомагає зрозуміти, які аспекти співпраці з ЄС є найбільш вигідними для країни. Це може бути економічна підтримка, технологічний обмін, вільна торгівля або підтримка в сфері демократії та прав людини. Знаючи свої основні інтереси, Україна може ефективно вести переговори з ЄС та досягати взаємовигідних угод.

По-третє, аналіз базових інтересів України допомагає уникнути конфліктів та місцевих протиріч, забезпечуючи більш гармонійні відносини між Україною та країнами ЄС. Розуміння потреб іншої сторони дозволяє знаходити компроміси та шляхи до спільного розвитку.

Умови, в яких Україна зазнає євроінтеграції під час війни, є унікальними. Попри активний опір широкомасштабній російській військовій агресії та величезні втрати людських життів і економічні, країна стала кандидатом на вступ до ЄС. Вона продовжує розвивати свою європейську інтеграцію у різних сферах, удосконалює

партнерство з ЄС в окремих галузях, дотримується рекомендацій Єврокомісії та реалізує положення Угоди про асоціацію на практиці.

Секторальна інтеграція включає широкий спектр сфер співпраці між Києвом і Брюсселем, починаючи від енергетики і закінчуючи цифровим ринком та екологією. У сучасних умовах війни пріоритетним інтересом є партнерство у сфері безпеки та військово-технічне співробітництво. Взаємодія між галузями має різну інтенсивність і залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів, таких як світові тенденції, економічна ситуація в Україні та країнах ЄС, а також потреби воєнного часу. У той же час, важливо визначити інші базові інтереси України у відносинах з провідними країнами ЄС, які, з одного боку, мають сприяти внутрішнім соціально-економічним змінам і приносити швидкі результати, а з іншого – прискорювати шлях України до ЄС у найважливіших напрямках.

1. Енергетичні інтереси України у відносинах з країнами ЄС.

Співпраця між Україною та ЄС у сфері енергетики стала одним з ключових аспектів секторальної євроінтеграції, який активно розвивався протягом останнього часу. Однак, у зв'язку з російським ракетним терором вона стала надзвичайно важливою. Так, у березні 2022 року електромережі України було успішно синхронізовано з Європейською енергетичною мережею операторів систем передачі (ENTSO-E) [19]. Це забезпечило стабільність енергетичної системи України і надало можливість експорту та імпорту електроенергії. Для України це мало очевидні переваги, зокрема, кращі інвестиційні можливості та стимул для роботи в європейському енергетичному просторі відповідно до чітких правил і стандартів, які зрозумілі інвесторам.

Використання новітніх технологій для відновлення української енергетики та її ще глибша інтеграція до європейської енергосистеми є важливими інтересами України. Варто зауважити, що при відновленні мереж і об'єктів Україна може мати можливість експортувати надлишкові обсяги електроенергії до країн ЄС (до 3-4 ГВт/рік з можливістю збільшення до 6 ГВт/рік) – будь то атомна чи відновлювана енергія [20].

Було розроблено численні концепції і стратегії відновлення, які організовані з урахуванням певних графіків, але передбачити закінчення війни та розмір руйнувань ускладнено, поки тривають військові дії і країна повністю залежить від підтримки зовнішніх партнерів. Наприклад, План відновлення України на суму 750 млрд дол. США був оголошений у Лугано [21]. Зокрема, енергетична незалежність і зелений перехід України оцінюються у 130 млрд дол. США. В енергетичному аспекті Плану основний акцент зроблено на атомній, відновлюваній та гідроенергетиці, виробництві водню та біопаливах, а також на проєктах, спрямованих на підвищення гнучкості енергетичної системи і будівництві маневрових та акумулюючих потужностей.

Процес відновлення не можливий без участі європейських партнерів, які надають систематичну макрофінансову, військову, гуманітарну та іншу допомогу. Наприклад, у травні 2022 року Єврокомісія висловила свою готовність стати ключовим партнером з відновлення нашої країни, створивши відповідну платформу закупівлі енергії ЄС, відкриту для України [22].

Одночасно статус кандидата дає Україні доступ до нових фінансових інструментів ЄС, можливості більш активного виконання енергетичної складової Угоди про асоціацію та оновлення Порядку денного інтеграції України до ЄС, що було обговорено на засіданні Ради Асоціації у Брюсселі 5 вересня [23].

Впровадження Європейської зеленої угоди було одним з ключових стратегічних пріоритетів як для ЄС, так і для України до початку повномасштабного вторгнення, але російська агресія робить цей напрямок ще більш актуальним. ЄС взяв на себе амбіційну місію перетворити Європу в перший кліматично нейтральний континент до 2050 року (European Green Deal), і Київ також заявив про свою готовність співпрацювати з Брюсселем у цьому напрямку. У Національній економічній стратегії України передбачено досягнення вуглецевої нейтральності до 2060 року [24].

Європейський союз усвідомлює важливість надання допомоги своїм сусіднім країнам для зменшення їх енергетичної залежності, особливо через реалізацію Стратегії зовнішньої енергетичної взаємодії ЄС. В рамках цієї програми

Україна отримує підтримку від Європейського Співтовариства, включаючи закупівлю необхідних товарів через Фонд підтримки енергетики України, який був створений Енергетичним Співтовариством для боротьби з наслідками російської агресії. Очікується, що донорами Фонду будуть переважно країни ЄС, а також міжнародні компанії та корпорації [25].

2. Інтереси України у сфері інтеграції транспортної структури у відносинах з країнами ЄС.

Розвиток транспортної інфраструктури України має вирішальне значення для відновлення її економічного потенціалу та продовження інтеграції на шляху до ЄС. Співпраця між Києвом і Брюсселем в рамках Угоди про асоціацію сприяла поступовій реструктуризації української інфраструктури та розвитку ефективної транспортної системи, що зміцнює взаємозв'язки з іншими секторами. Проте, транспортний сектор залишався одним з найбільш проблемних напрямків з 2014 року. На кінець січня 2023 року рівень виконання завдань у цій сфері становив лише 52 % [26].

Так, у сфері дорожнього будівництва на 2022 рік планувалося збільшити кількість оновлених і зведених доріг держзначення (у 2020 році – 3,9 тис. км, у 2021 році – 5,0 тис. км). Проте, війна призвела до скасування цих планів [27].

На нашу думку, існує необхідність встановлення пріоритетності відновлення критичних об'єктів інфраструктури з урахуванням подальшої інтеграції до європейської транспортної системи (рис. 2.1).

Етап 1

- Відновлення базової функціональності мережі (доріг, залізниць та повітряного транспорту) для забезпечення доставки гуманітарної допомоги та підтримки заходів з відбудови в інших секторах економіки.

Етап 2

- Посилення дорожніх і залізничних зв'язків з ЄС з метою сприяння економічній інтеграції з єдиним ринком ЄС.

Етап 3

- Оновлення застарілих мереж відповідно до стандартів ЄС щодо безпеки та якості послуг.

Рисунок 2.1 – Етапи пріоритетності відновлення критичних об'єктів інфраструктури з подальшою інтеграцією до європейської транспортної системи

Важливим кроком стало приєднання України до Спільного авіаційного простору ЄС (САП). Під час XXIII Саміту Україна-ЄС, що відбувся 12 жовтня 2021 року, було підписано відповідну Угоду [28]. За дії САП, європейські та українські авіакомпанії матимуть змогу здійснювати необмежену кількість прямих рейсів між будь-якими пунктами ЄС та України. За підтримки ЄС, українські авіакомпанії під час війни отримали можливість базування свого флоту в європейських країнах, зокрема Польщі та Німеччині, для збереження своєї операційної діяльності. САП є важливим фактором розвитку української авіаційної галузі і сприятиме в майбутньому збільшенню пасажиропотоку та мінімізації бюрократичних перешкод.

Важливим інтересом України є інтеграція її транспортно-логістичної інфраструктури в європейську систему. У 2018 році Україна приєдналася до Транс'європейської мережі у транспортному секторі (TEN-T) і стала учасницею будівництва стратегічного транспортного коридору, що з'єднує Європу з Азією.

Українська транспортна мережа стала складовою частиною транспортно-логістичних коридорів ЄС [29].

Вважаємо, що від інтеграції транспортно-логістичної інфраструктури України в європейську систему Україна отримує кілька вигод:

– збільшення торговельного обороту: інтеграція до Транс'європейської мережі у транспортному секторі дозволяє Україні підвищити ефективність транспортних зв'язків з країнами ЄС та Азії, що сприяє збільшенню обсягів торгівлі та економічному зростанню;

– розвиток транзитних маршрутів: Україна може стати ключовим транзитним вузлом між Європою та Азією, забезпечуючи перевезення вантажів та пасажирів через свою територію, що принесе додаткові доходи та інвестиції у розвиток транспортної інфраструктури;

– залучення інвестицій: інтеграція до європейських транспортно-логістичних коридорів створює сприятливі умови для приваблення іноземних інвесторів у розвиток української інфраструктури, що сприяє модернізації та підвищенню конкурентоспроможності країни;

– збільшення доступності та ефективності: Україна отримує можливість використовувати сучасні європейські технології та стандарти у сфері транспорту, що підвищує якість та безпеку перевезень, а також забезпечує більш ефективне використання транспортної інфраструктури.

Слід також зазначити, що в даний час проводиться співпраця з Європейським залізничним агентством (ERA) з метою підтримки процесів інтеграції до Європейського союзу на українській залізниці. Ця співпраця орієнтована, зокрема, на забезпечення взаємодії різних систем та впровадження реєстрів підсистем у залізничному транспорті.

Отже, важливо відзначити, що розвиток транспортної галузі стоїть на першому місці серед пріоритетів як відновлення всієї національної економіки, так і подальшого просування України на шляху до Європи. Це вимагає виконання двох взаємопов'язаних завдань. По-перше, потрібно залучити внутрішні та зовнішні ресурси для відновлення пошкодженої або зруйнованої транспортної

інфраструктури за допомогою сучасних європейських та світових технологій і практик. Другим аспектом є одночасна інтеграція української транспортної системи до стандартів європейської. Згідно з Угодою про асоціацію, це передбачає впровадження європейських директив і технічних стандартів, вирішення адміністративних та технічних перешкод, модернізацію технічного обладнання, інтеграцію інфраструктури для всіх видів транспорту, поглиблення співпраці з європейськими транспортними агентствами і таке інше. Це вимагатиме прийняття ключових законів щодо відкриття транспортних ринків, що значно розширить транзитні можливості України та сприятиме підвищенню ефективності суміжних секторів економіки.

3. Інтереси України у сфері цифровізації на шляху до ЄС.

Останнім часом цифровізація стала важливим аспектом інтеграції України з Європейським Союзом. Саме на цьому напрямі Україна досягла значного прогресу у виконанні Угоди про асоціацію, розпочавши широкомасштабну цифрову трансформацію у сфері надання послуг та управління на рівнях держави та місцевих громад.

Впровадження електронного урядування призвело до підвищення ефективності та прозорості управління Урядом, а також зміцнило комунікацію з громадянами. За Індексом розвитку електронного уряду (EGDI) у 2022 році Україна посіла 46 місце серед 193 країн, що віднесло її до групи країн із достатньо високим рівнем електронного урядування [30].

У 2022 році Україна вперше увійшла до групи країн Європи, які визначають тенденції у цифровізації. Загалом швидкий прогрес у цифрових технологіях в Україні сприяв спрощенню виходу бізнесу на міжнародні ринки, стимулював модернізацію обладнання та оптимізацію управлінських процесів. Цифрова сфера стала ключовим фактором економічного зростання, зокрема за рахунок стійкого попиту на ІТ-послуги [31]. В даний момент внесок ІТ-сектору у ВВП становить 4 %. У 2021 році обсяг експорту електронних послуг склав 6,9 млрд дол. США. Тільки за січень-листопад 2022 року інформаційно-технологічний сектор забезпечив експорт на суму 6,6 млрд дол. США, що на 13 % перевищує показники аналогічного

періоду 2021 року (рис. 2.2) [32]. Зараз ІТ послуги становлять майже половину (45 %) всього обсягу експорту послуг.

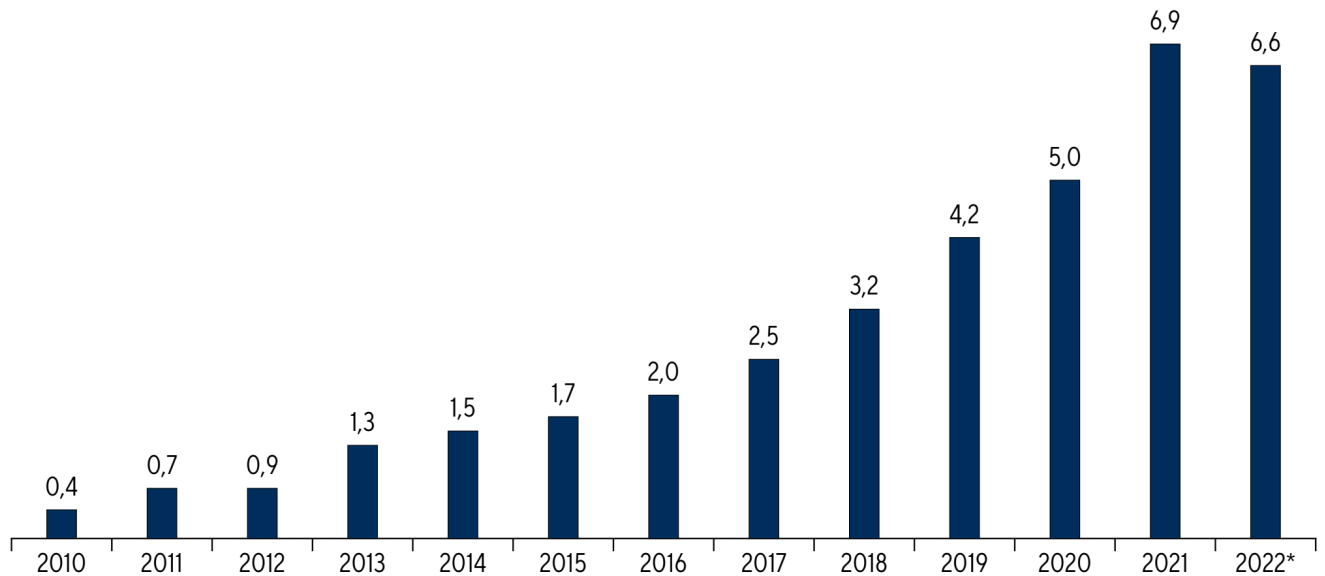

Рисунок 2.2 – Динаміка ІТ-сектору в Україні, млрд дол. США

Брюссель надає різноманітну підтримку цифровому розвитку в Україні через різні проекти. Наприкінці 2021 року було запущено тривалий трирічний проект технічної допомоги від ЄС під назвою «Підтримка цифрової політики України» (DT4UA) [33], який отримав фінансування понад 2,5 млн євро. Мета проекту полягає у наданні інституційної підтримки шляхом консультацій та технічної допомоги, спрямованої на інтеграцію України до Єдиного цифрового ринку ЄС та наближення державної цифрової політики до вимог Угоди про асоціацію.

У рамках проекту EU4DigitalUA Україна отримує підтримку від європейських партнерів у таких напрямках: розвиток інтероперабельності та цифрової інфраструктури уряду; підсилення інституційної спроможності та розвиток потенціалу; підвищення комунікаційної активності та інформованості громадськості; розвиток електронних послуг; забезпечення кібербезпеки та захисту даних [34]. Бюджет проекту запланований на період з 2020 по 2024 роки і становить 20,5 млн євро.

Участь України в загальноєвропейській Програмі Digital Europe, яка триватиме до 2027 року і є частиною «цифрового безвізу» з ЄС, є значущою.

Європейський Союз визначив Україну як країну, яка звільнена від сплати внесків у 2021-2022 роках та отримує знижку 95 % на внески протягом 2023-2027 років [35].

Брюссель активно сприяє забезпеченню стабільності та розвитку українського Інтернет-сектору в умовах війни, як шляхом партнерства у сфері цифровізації, так і через розвиток військово-технічного співробітництва та реалізацію цільових заходів з кіберзахисту України. Зокрема, Європейський Союз реалізує проєкт «Підтримка ЄС для зміцнення кібербезпеки в Україні» з бюджетом у 10 млн євро, а також у грудні 2022 року відкрив у Києві лабораторію кіберзахисту. Ця лабораторія призначена для допомоги Збройним Силам в захисті від атак російського агресора в кіберпросторі [36]. Крім того, в рамках програми EU4DigitalUA відбувається обмін досвідом між фахівцями ЄС та українськими експертами щодо впровадження найкращих практик захисту даних та побудови адаптивної системи кіберстійкості.

Інтеграція до Єдиного цифрового ринку (ЄЦР) ЄС є пріоритетом для України у рамках галузевої інтеграції. Це передбачає поступове наближення українських правил до європейських стосовно електронної ідентифікації, електронних платежів і розрахунків, кібербезпеки, захисту персональних даних тощо. Цей процес відбувається в контексті базової європейської стратегії цифровізації. Для України це є ефективним інструментом для поглиблення економічної інтеграції і розширення процесів цифровізації. Водночас, важливим є його антикорупційний вплив, який сприяє покращенню якості, прозорості та ефективності надання державних цифрових послуг та функціонуванню е-уряду. Для бізнесу, ЄЦР означає впровадження регулювання згідно з європейськими правилами та посилення захисту прав споживачів. Інтеграція України до ЄЦР сприятиме залученню інвестицій, зростанню обсягів взаємної торгівлі та підвищенню рівня зайнятості.

Так, вступ України до Єдиного цифрового ринку принесе значну користь. Залежно від рівня цифрової трансформації, це може сприяти кумулятивному зростанню ВВП країни від 2,4 % до 12,1 %, що оцінюється від 3,1 до 15,8 млрд дол.

США протягом усього періоду інтеграції. Одночасно, прогнозується збільшення експорту послуг з України до країн ЄС на 7,6-12,2 % [37].

Доступ України до Єдиного цифрового ринку представляє стратегічний крок в розвитку та сприяє установленню взаємного доступу до онлайн-ринків між Україною та Європейським Союзом. Ця ініціатива забезпечує інтеграцію економічних систем, сприяє співпраці у сфері е-торгівлі та стимулює обмін товарами та послугами через інтернет. ЄЦР має потенціал позитивно вплинути на розвиток е-комерції в Україні, забезпечити підвищення конкурентоспроможності місцевих компаній на міжнародному ринку, а також сприяти вдосконаленню законодавчої бази та регулювання у цій сфері.

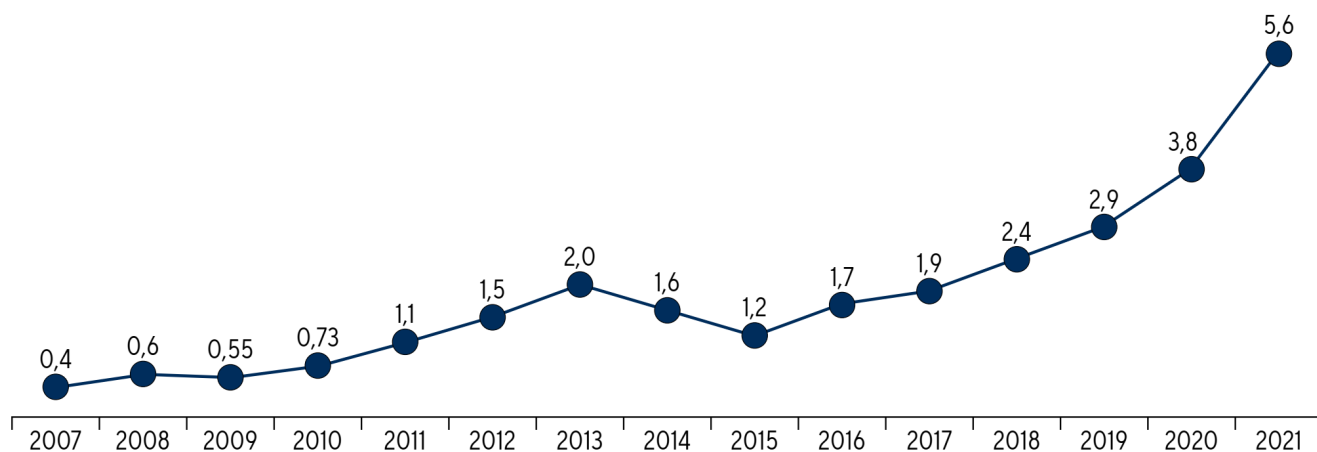

Рисунок 2.3 – Розвиток е-комерції в Україні, млрд дол. США [38]

Україна, як суверенна держава, в сучасних умовах знаходиться у складній геополітичній ситуації, вимагаючи не лише пильного відстеження та аналізу поточних подій, але й ефективної стратегії для забезпечення своєї національної безпеки. Перед Україною стоїть завдання зміцнення обороноздатності та розширення співпраці у сфері безпеки та військово-технічного співробітництва з європейськими партнерами в контексті повномасштабного російського вторгнення.

Однією з ключових причин, яка підкреслює інтереси України у співпраці з європейськими країнами у сфері безпеки, є непереборна загроза, що виникла внаслідок повномасштабного російського вторгнення. Така ситуація створює загрозу для стабільності та безпеки не лише для України, а й для всього регіону Європи. У зв'язку з цим, співпраця з європейськими країнами є необхідною для

обміну досвідом у контрдії російській агресії, а також для підтримки у впровадженні заходів колективної безпеки.

Крім того, в контексті військово-технічного співробітництва, Україна має значний інтерес у співпраці з європейськими партнерами. Це стосується не лише постачання сучасної військової техніки та зброї, а й обміну технологічними розробками, підвищенням кваліфікації військових кадрів та стандартизації військового обладнання та процесів. Посилення військово-технічного співробітництва з європейськими країнами сприятиме не лише підвищенню обороноздатності України, а й створить позитивний імпульс для спільної реакції на загрози, що виникають у сучасному світі.

Так, Польща оперативно погодилася на санкції, які запровадив ЄС у відповідь на вторгнення росії в Україну. Країна міцно стоїть у ряду Європейського союзу та підтримує ініціативи щодо посилення санкцій проти росії. Польща також відіграє значну роль у забезпеченні військової допомоги Україні та стала головною платформою для транзиту західної військової техніки. У порівнянні з Німеччиною та Францією, польські лідери виявляють більш активний підхід і рішуче ставляться до війни, хоча спостерігається зближення поглядів з іншими західними партнерами [39]. Польща розглядає агресію росії як реальну загрозу для своєї безпеки і надає значну військову, фінансову та гуманітарну підтримку для відновлення українського територіального суверенітету, в чому заінтересована Україна.

Перед початком війни між Польщею та Україною спостерігалася напружена ситуація. Проте з її початком Польща виявилася одним з найактивніших прихильників та надійних союзників України. На відміну від Німеччини, яка погодилася з витратами у два відсотки ВВП на оборону згідно з контрольним показником НАТО, Польща обіцяла перевищити цей поріг, зупинившись на чотирьох відсотках. Будучи членом і НАТО, і ЄС, Польща спонукала ці організації до жорсткої позиції стосовно росії, зберігання санкцій і збільшення підтримки. Крім того, Польща виступала захисником України перед Сполученими Штатами, які надавали найбільшу допомогу протягом війни. Польща зробила значний внесок

в Україну, випередивши за обсягом наданої допомоги у відсотках від ВВП країни багато інших країн ЄС. Крім цього, Польща стала майданчиком для доставки зброї та гуманітарної допомоги і прийняла понад 1,5 мільйона біженців з України.

Польща висловлює підтримку у поверненні кордонів України до стану, що існував до 2014 року, навіть через можливе використання військових засобів. Президент Польщі, у своєму виступі перед Генеральною Асамблеєю ООН, закликав Україну відновити контроль над своїми міжнародно визнаними кордонами, щоб змусити росіян вийти з України та повернути окуповані території. Президент Дуда та міністр закордонних справ Польщі описують цей крок як необхідний для відновлення миру та підтримки свободи та демократії, протиставляючи його російській імперіалістичній традиції [40].

Франція також відігравала ключову роль у Західному альянсі з моменту вторгнення росії в Україну. Паризькі політики проявляли постійну підтримку України протягом всього часу. Уряд президента Еммануеля Макрона акцентував увагу на необхідності притягнути росію до відповідальності за її агресію через міжнародні організації. Однак, Франція більше, ніж Німеччина, висловлювала занепокоєння щодо майбутньої європейської безпеки та ролі росії. У перші місяці війни Макрон навіть застерігав від «приниження» росії, наголошуючи на важливості уникнення помилок минулого Європи [41]. Історичний досвід та відносини Парижа з росією, коли обидві країни прагнули стати «великими державами» в Європі та за її межами, вплинули на підхід Франції до війни в Україні. Хоча Франція не залежала від російських енергоресурсів так, як Німеччина, вона також не відчувала такої ж загрози з боку росії, як Польща.

Макрон характеризував вторгнення рф як агресивну війну, яку проводить росія, і відобразив його як протистояння цінностей. У своєму виступі перед Генеральною Асамблеєю ООН Макрон підкреслив вельми високі ставки війни. Він стверджував, що світ стоїть перед вибором «між війною і миром» і критикував країни за утримання нейтральної позиції [42]. Висловлюючи таку жорстку позицію, Макрон виявив прихильність Франції до України.

Франція продовжувала співпрацювати з ЄС у запровадженні швидких та ефективних санкцій проти росії. Прем'єр-міністр Франції, Елізабет Борне, закликала Національну асамблею підтримати та посилити ці санкції з метою «зробити вартість війни для росії нестерпною» [43]. Ультраправі групи у Франції, зокрема Марін Ле Пен, виступали проти такої позиції. Проте результати президентських виборів у Франції не вплинули на українську політику уряду Макрона. Крім запровадження санкцій, Франція також надала Україні значну кількість важкої зброї.

Початкові військові внески Франції в Україну відстали від Німеччини та Польщі, хоча не всі фінансові допомоги були розголошені. На початку війни Франція також надала 100 мільйонів євро на фінансування гуманітарної допомоги Україні та відправила 1,4 тис. тонн допомоги українським та сусіднім країнам. Макрон підвищив фінансування для постачання Україні зброї, згодився тренувати 2 тисячі українських солдатів і запропонував підтримку розвідувальних зусиль. Однак Франція, так само як і Німеччина, була обережною через страх ескалації конфлікту. Територіальна цілісність Франції не перебувала під загрозою, тому ставки конфлікту були меншими, ніж для Польщі та інших країн Східної Європи. Після серії ядерних загроз росії в жовтні 2022 року Макрон заявив, що Франція не випустить ядерну зброю у відповідь на ядерний удар росії по Україні чи в регіоні. Він пояснив, що ця політика відповідає французьким інтересам, оскільки така відповідь не відповідає «життєво важливим інтересам Франції» [44].

У лютому 2022 року Шольц описав російське вторгнення в Україну як агресивну війну, яка ведеться «холоднокровно». Цю оцінку підтримував німецький уряд протягом всього конфлікту. Згодом Шольц розширив свої занепокоєння, висловивши думку, що «володимир путін і його спільники... розглядають свою війну проти України як частину більшого хрестового походу, який спрямований проти ліберальної демократії» [45]. Ця оцінка автоматично піднімає ставки для всіх сторін конфлікту; для Німеччини війна в Україні розглядається як загроза європейській безпеці та порядку, а не лише самій Україні.

Німеччина постійно збільшувала свою військову підтримку Україні протягом усього періоду повномасштабного вторгнення, включаючи поставку бойових танків вітчизняного виробництва. Однак ці зусилля зростали повільно і лише під впливом зовнішнього та внутрішнього тиску. Початкове невизначення було обумовлене турботою Німеччини щодо можливої ескалації конфлікту внаслідок поставки бойової техніки західного виробництва. Ця невизначеність була подолана лише після того, як Сполучені Штати дали згоду на поставку американських бойових танків.

У заяві, опублікованій G7, включаючи Німеччину, члени об'єднання зобов'язалися повернути всю українську територію Україні, не конкретизуючи використання військових чи дипломатичних методів [46]. Канцлер Німеччини Шольц неодноразово заявляв, що росія не здобуде перемоги в цій війні. Міністр закордонних справ Німеччини та член партії Зелених, Анналена Бербок, відмовилася від будь-яких сумнівів у тому, що Україна може прийняти російські територіальні вимоги у обмін на мирну угоду, назвавши такі пропозиції наївними [47].

Таким чином, позиція Польщі, Франції та Німеччини у сфері безпеки та військово-технічного співробітництва відображає спільні інтереси з Україною у забезпеченні безпеки та стабільності в регіоні. Зазначені країни виступають активними учасниками міжнародних зусиль щодо підтримки України в контексті війни з росією та забезпечення безпеки у європейському просторі.

Польща, Франція та Німеччина спільно засуджують агресію росії та підтримують територіальну цілісність і суверенітет України у відповідності до принципів міжнародного права. Ці країни виступають за збереження санкційного тиску на росію та застосування міжнародних механізмів для примусу кремля дотримуватися міжнародних норм і стандартів. Такий підхід відображає спільну ангажованість у забезпеченні міжнародного миру та стабільності.

Крім того, Польща, Франція та Німеччина активно залучаються до військово-технічного співробітництва з Україною. Вони надають військову допомогу, включаючи поставку військової техніки та навчання українських

військових, що сприяє підвищенню бойової готовності та відстоюванню національних інтересів України в умовах збройного протистояння.

На нашу думку, такий об'єднаний підхід провідних країн Європи відображає їхню готовність діяти разом у забезпеченні безпеки та стабільності в регіоні та співпрацювати з Україною у її базових інтересах з метою вирішення загальних викликів та загроз.

Загалом, співпраця України з європейськими країнами у сфері безпеки та військово-технічного співробітництва є важливим елементом стратегії зміцнення національної безпеки та захисту суверенітету країни в умовах російської агресії. Розширення такої співпраці відображає не лише довіру та взаємне партнерство між державами, а й спільну визнану необхідність у спільній боротьбі проти загроз, що ставлять під загрозу мир та стабільність в регіоні.

Однак, слід зазначити, що наразі Україна через війну з російською федерацією опинилася у надзвичайно скрутному економічному стані, який вимагає суттєвої зовнішньоекономічної допомоги. Військові дії призвели до значних руйнувань інфраструктури, втрати промислового потенціалу, а також до масового переміщення населення. За оцінками міжнародних експертів, на відновлення зруйнованої економіки та інфраструктури знадобляться десятки мільярдів доларів.

Значна частина економічних активів України зруйнована або втрачена, зокрема, в таких галузях, як енергетика, металургія, хімічна промисловість, сільське господарство і транспорт. Блокада портів на Чорному морі суттєво обмежила експортні можливості, що призвело до різкого скорочення надходжень до державного бюджету. Водночас, зростання витрат на оборону та соціальні виплати призвели до дефіциту бюджету, що змусило уряд звернутися за фінансовою підтримкою до міжнародних партнерів.

З огляду на виклики, перед якими постала Україна, зовнішньоекономічна допомога є життєво необхідною для стабілізації ситуації та відновлення економічного потенціалу країни. Міжнародні фінансові інститути, такі як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, а також уряди країн-партнерів, зокрема Європейського Союзу, активно надають фінансову підтримку у вигляді

кредитів, грантів та технічної допомоги. Ці кошти спрямовуються на відновлення інфраструктури, підтримку фінансової системи, гуманітарну допомогу та реалізацію реформ, які покликані забезпечити стійкий економічний розвиток України.

Європейський Союз відіграє ключову роль у процесі надання допомоги Україні. Важливо зазначити, що підтримка України є взаємовигідною, адже стабільна та економічно розвинена Україна може стати потужним партнером для ЄС, що зміцнить економічну та політичну стабільність у регіоні. Інтеграція України у європейські економічні та політичні структури сприятиме розширенню ринків, збільшенню інвестицій та розвитку спільних інноваційних проєктів.

Таким чином, зовнішньоекономічна допомога Україні є не лише актом солідарності, але й стратегічним кроком, який може посилити весь потенціал ЄС. Співпраця з країнами-членами ЄС сприятиме покращенню економічної ситуації в Україні, а також забезпечить довгострокову стабільність і розвиток усього європейського регіону.

Отже, в аналізі базових інтересів України у відносинах з провідними країнами Європейського Союзу виявлено низку ключових аспектів, що визначають стратегічне співробітництво між сторонами. Зокрема, виділено значення економічних взаємовідносин, що базуються на розширенні торговельних зв'язків, сприяють взаємному інвестуванню та стимулюють спільний розвиток. Подальше поглиблення співпраці у сфері енергетики та інфраструктури, особливо у контексті забезпечення енергетичної безпеки та розвитку транспортної мережі, визначено як ключовий напрямок спільних інтересів. Крім того, акцентовано на важливості зміцнення стратегічного партнерства між Україною та країнами ЄС в контексті зовнішньої політики та безпеки. Зазначено, що розвиток цифрової економіки та кібербезпеки також є важливими сферами співпраці, оскільки вони сприяють модернізації та інноваційному розвитку суспільства. У цілому, взаємодія між Україною та ЄС ґрунтується на спільних цілях, взаємній довірі та бажанні сприяти мирному, стабільному та процвітаючому розвитку обох сторін.

2.2. Вплив політичних та правових факторів на зовнішньоекономічні інтереси України: інтеграція в рамки ЄС

Аналіз впливу політичних та правових факторів на зовнішньоекономічні інтереси України у контексті євроінтеграції в Європейський Союз є не лише важливим, але й невід'ємною частиною стратегічного планування та прийняття рішень в економічній політиці країни.

Політичні фактори, такі як стабільність уряду, геополітичні відносини з країнами ЄС та демократичні реформи, мають прямий вплив на економічну ситуацію та зовнішньоекономічну політику України. Наприклад, покращення у сфері прав людини та боротьба з корупцією можуть позитивно вплинути на імідж країни в очах європейських партнерів та сприяти залученню іноземних інвестицій.

Правові фактори, зокрема адаптація законодавства України до стандартів ЄС, мають велике значення для успішної інтеграції в європейський економічний простір. Виконання європейських норм та стандартів у сфері торгівлі, закупівель, технічних стандартів та інших аспектів економічної діяльності сприяє зближенню України з ЄС та розвитку вільної торгівлі.

Крім того, аналіз політичних та правових факторів допомагає передбачити можливі ризики та виклики, пов'язані з євроінтеграцією, і розробити стратегії їх вирішення. Наприклад, конфлікти у політичній сфері або невідповідність українського законодавства європейським стандартам можуть ускладнити процес інтеграції та завдати шкоди зовнішньоекономічним інтересам країни.

Таким чином, аналіз впливу політичних та правових факторів є необхідним кроком для ефективного управління зовнішньоекономічною політикою України та успішної інтеграції в європейський економічний простір.

Домовленості між Україною та ЄС вже виявилися корисними для збільшення обсягів торгівлі. Лише за кілька днів після початку повномасштабного російського вторгнення у 2022 році, президент України Володимир Зеленський

підписав та подав офіційний запит на вступ України до Європейського Союзу за новою спеціальною процедурою.

Україна вже уклала складну угоду про асоціацію (УА) з ЄС, яка почала діяти у вересні 2017 року. Більш того, починаючи з січня 2016 року, вона є частиною поглибленої всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ) з ЄС.

Основні складові ПВЗВТ включають:

- взаємне скасування митних зборів на більшість товарів, що пересилаються між сторонами;
- встановлення правил походження товарів для полегшення отримання торгових пільг;
- гармонізація технічних норм України з правилами ЄС, щоб товари з України не потребували додаткової сертифікації в ЄС;
- створення сприятливих умов для доступу до ринків послуг обох сторін;
- впровадження українських правил в державних закупівлях ЄС, що дозволить українським компаніям участь у тендерах ЄС;
- спрощення митних процедур та боротьба з порушеннями при перевезенні товарів через кордон;
- зміцнення захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Угода про асоціацію також дає можливість переробляти товари з країн-членів ЄС на території України і відправляти їх назад до ЄС, наприклад, продукти харчової промисловості. Також, ЄС надав Україні автономні торговельні переваги, які додатково до пільг, передбачених у Угоді про асоціацію/ПВЗВТ, стосуються кількох промислових товарів та сільськогосподарської продукції з жовтня 2017 року на три роки.

Дані свідчать, що Угода про асоціацію та поглиблена всеосяжна зона вільної торгівлі мали певний вплив на торгівлю між Європейським Союзом та Україною (рис. 2.4-2.6) [48]:

- ЄС є найбільшим торговим партнером України, яка забезпечує 39,5 % обсягу зовнішньої торгівлі у 2021 році. У свою чергу, Україна стоїть на 15-му місці серед торгових партнерів ЄС, частка становить близько 1,2 % загального обсягу

торгівлі ЄС. Загальний товарообіг між ЄС та Україною у 2021 році досягнув майже 52,4 млрд євро, подвоївшись з моменту введення поглибленої всеосяжної зони вільної торгівлі у 2016 році;

– експорт України до ЄС у 2021 році склав 24,1 млрд євро, що на понад 47 % більше, ніж у попередньому році. Основні експортні товари України до ЄС включають залізо та сталь (20,8 % від загального експорту), руди та зола (12,5 %), тваринні та рослинні жири та олії (8,5 %), електричні машини (7,8 %) і зерно (7,3 %);

– експорт з ЄС в Україну у 2021 році склав 28,3 млрд євро. Експорт з ЄС в Україну збільшився на 22, 4% з 2020 року. Основні експортні товари ЄС в Україну включають машини (14,8 % від загального експорту), транспортне обладнання та транспортні засоби (10,2 %), мінеральне паливо (9,4 %), електротехнічне обладнання (9,3 %) і фармацевтичні продукти (5,9 %).

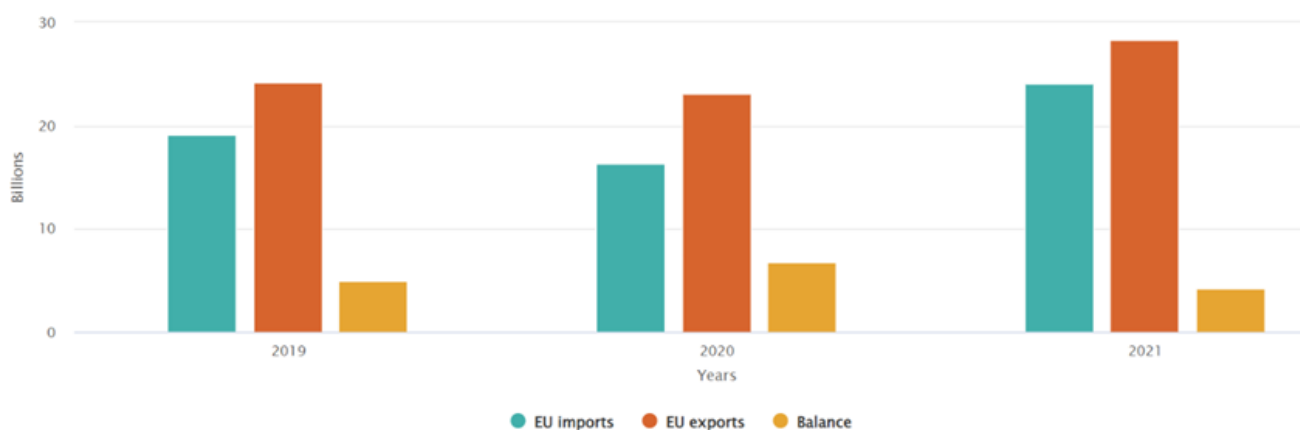

Рисунок 2.4 – Торговля товарами між Україною та ЄС, млрд євро [48]

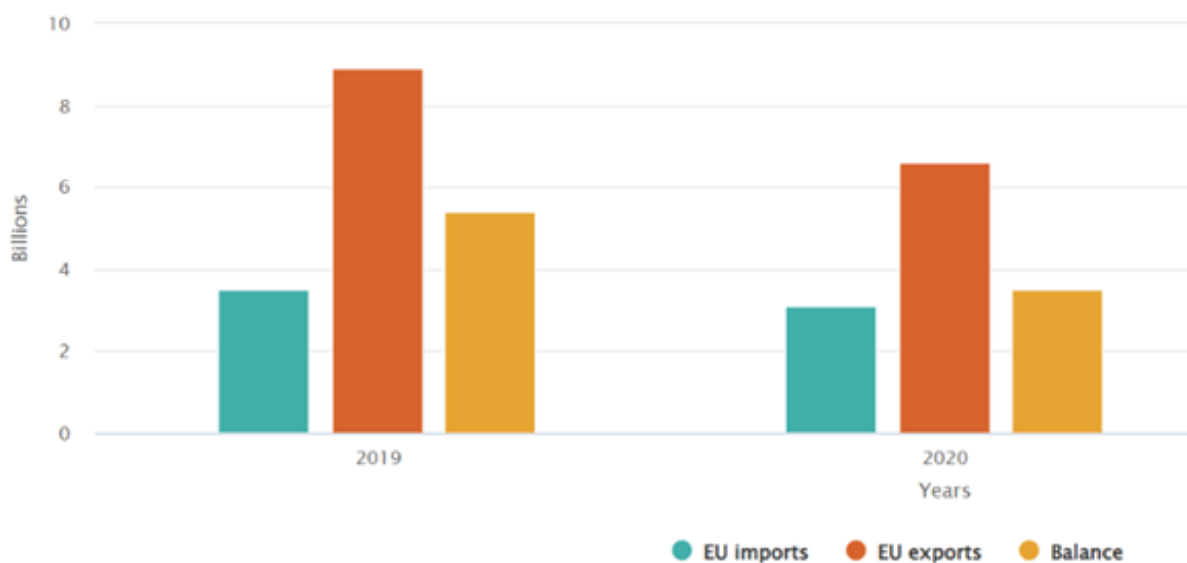

Рисунок 2.5 – Торговля послугами між Україною та ЄС, млрд євро [48]

Рисунок 2.6 – Прямі іноземні інвестиції, млрд євро [48]

Угода про асоціацію/ПВЗВТ призначена для сприяння зростанню торгівлі товарами та послугами між ЄС та Україною за допомогою поетапного зниження митних тарифів і адаптації українських правил до європейських стандартів у певних галузях промисловості та сільського господарства.

Для кращого впровадження Україною у ринок ЄС, країна вдосконалює своє законодавство, щоб відповідати нормам і стандартам ЄС щодо промислової та агропродовольчої продукції. Україна також зближує своє законодавство з законодавством ЄС у сферах торгівлі, таких як конкуренція, технічні бар'єри у торгівлі, санітарні та фітосанітарні заходи, митниця, сприяння торгівлі та захист прав інтелектуальної власності.

У зв'язку з незаконною анексією Криму та Севастополя російською федерацією у 2014 році, визнанням росією непідконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей як незалежних утворень у лютому 2022 року, а також неспровокованим та необґрунтованим широкомасштабним вторгненням на територію України 24 лютого 2022 року, Європейський Союз вжив ряд обмежувальних заходів у сфері торгівлі. Так, з 2014 року ЄС заборонив імпорт товарів з Криму та Севастополя, а також інвестиції та ряд послуг, пов'язаних з ними. Подібні обмежувальні заходи також були введені 23 лютого 2022 року щодо непідконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей.

Європейський Союз також прийняв рішення [49], яке тимчасово лібералізує торгівлю та призупиняє заходи захисту торгівлі. Ці заходи набули чинності з червня 2022 року та істотно сприяють економіці України. Регламент представляє лише один із заходів, які Європейський Союз прийняв як вияв солідарності з Україною. У 2015 році Україна ввела 10-річну заборону на експорт необробленої деревини, розширивши та доповнивши заборону, яка була встановлена в 2005 році на десять видів деревини, що не мали комерційного значення. ЄС розглядав цю заборону як порушення Угоди про асоціацію/ПВЗВТ та висував питання про заборону експорту на різних рівнях і в різних випадках починаючи з 2015 року. У 2020 році ЄС звернувся з проханням про створення арбітражної групи, щоб вирішити цю суперечку. У грудні 2020 року Група прийшла до висновку, що заборона експорту суперечить статті 35 Угоди про асоціацію, яка забороняє введення заборон на експорт.

У порівнянні з Угодою про асоціацію та Поглибленою всеосяжною зоною вільної торгівлі, вступ до Європейського Союзу відкриває для України можливість бути представленою в інституціях ЄС, таких як Європейський парламент, Європейська комісія та європейські суди. Крім того, українська мова отримає статус офіційної мови Європейського Союзу, що підкреслить важливість та пріоритетність культурного та мовного розмаїття в ЄС.

На нашу думку, громадяни України отримають ряд переваг від застосування принципу недискримінації у Європейському Союзі. Ці переваги включають розширені можливості для вільного пересування, а також розширені сімейні права, які охоплюють можливість переїзду для працевлаштування, навчання, оселення та отримання пенсійних виплат. Крім того, громадяни України матимуть доступ до різноманітних соціальних пільг та програм соціального забезпечення в ЄС.

Українські суди будуть підпорядковані праву Європейського Союзу, що означає, що вони будуть зобов'язані враховувати та дотримуватися нормативів та рішень ЄС. Деякі правила ЄС навіть можуть мати пряме застосування в Україні. Це означає, що фізичні та юридичні особи зможуть захищати свої права, посилаючись на закони Європейського Союзу в українських судах. У разі потреби українські

суди також зможуть звертатися за консультаціями та попередніми рішеннями до Суду ЄС.

Також буде необхідне коригування бюджету Європейського Союзу. Очікувати, що Україна внесе фінансовий внесок у це коригування, може бути складно, але ресурси, які їй, мабуть, буде потрібно для відновлення після війни, можуть вплинути на бюджетні пріоритети ЄС. Уже створено спеціальні фонди для України, і ЄС, ймовірно, звернеться до міжнародної спільноти для пожертвувань на спеціальний фонд відновлення, щоб сприяти компенсації цього тягара [50]. Питання про репарації та використання російських активів, які зараз заморожені за кордоном, безперечно, буде важливим.

Як було вже зазначено, існуючі угоди про Асоціацію та ПВЗВТ значною мірою сприяють безмитному ввозу товарів до та з Європейського Союзу. Однак важливо врахувати, що значна частина українського експорту становлять масові товари, такі як сільськогосподарська продукція та сировина. У зв'язку з цим, росія може і надалі ставити перешкоди перед такими поставками, особливо через чорноморські порти.

Навіть після припинення відкритих військових дій, будуть існувати обмеження для швидкого розширення торгівлі з Європейським Союзом. Оскільки український експорт послуг є мінімальним, основна увага під час вступу України до ЄС буде зосереджена на притоку капіталу та відтоку робочої сили. У поточному стані можна очікувати подальших переговорів щодо інвестиційних стандартів та здатності України боротися з корупцією в рамках будь-яких переговорів про вступ. Джерела капіталу для реконструкції, безумовно, будуть виходити за межі компетенції Європейського Союзу і включатимуть інші міжнародні організації, а також питання репарацій з росією.

Отже, в контексті інтеграції України в Європейський Союз важливо враховувати різноманітні аспекти, що впливають на зовнішньоекономічні інтереси країни. Аналіз впливу політичних та правових факторів, а також торговельних угод, виявляє складність і глибину взаємовідносин між Україною та ЄС.

Угода про асоціацію та поглиблена всеосяжна зона вільної торгівлі з ЄС створюють фундамент для розвитку торговельних відносин та економічного зростання. Ці угоди сприяють безмитному ввозу товарів та послуг, зниженню тарифів і створенню сприятливих умов для розвитку бізнесу.

Однак інтеграція в Європейський Союз також стикається з викликами, такими як необхідність подолання корупції, адаптація законодавства до стандартів ЄС та забезпечення дотримання прав людини. Крім того, військова російська агресія може вплинути на економічні перспективи та безпеку країни.

Загальний висновок полягає в тому, що інтеграція України в Європейський Союз є складним, але перспективним процесом, який вимагає постійної уваги до різноманітних аспектів і глибокого співробітництва з усіма зацікавленими сторонами. Важливо продовжувати розвивати та удосконалювати взаємовідносини з ЄС, спираючись на принципи демократії, правової держави та економічного процвітання.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ У ВІДНОСИНАХ З ЄС

3.1. Переваги, виклики та стратегічні напрямки поглиблення співпраці України з ЄС: аналіз обраних країн ЄС

Визначення переваг, викликів та стратегічних напрямків для поглиблення співпраці між Україною та Європейським Союзом є ключовим етапом у розвитку їх відносин. Це не лише дозволяє усвідомити потенційні переваги, які можуть виникнути в результаті такої співпраці, але й допомагає зрозуміти виклики, які можуть завадити її успішному здійсненню.

В контексті воєнного протистояння з російською федерацією, визначення переваг, викликів та стратегічних напрямків поглиблення співпраці України з Європейським Союзом набуває стратегічного значення саме у військовій сфері. На сьогоднішній день, на нашу думку, ця сфера є базовим інтересом для України у контексті ведення війни з рф.

По-перше, визначення переваг в плані військової співпраці з ЄС дозволяє Україні ідентифікувати можливості для зміцнення своїх оборонних потенціалів. Це може включати отримання доступу до високотехнологічних військових систем, підвищення рівня підготовки військових кадрів та отримання спеціалізованої військової підтримки.

По-друге, ідентифікація викликів у військовій сфері допомагає Україні зрозуміти потенційні загрози та проблеми, з якими вона може зіткнутися у військовій сфері – наприклад, загроза з боку агресивних дій росії, нестача сучасної військової техніки та засобів або необхідність підвищення ефективності військових операцій.

По-третє, встановлення стратегічних напрямків співпраці з ЄС у військовій сфері дозволяє Україні зорієнтувати свої дії на досягнення конкретних військових цілей, що може включати спільні військові навчання та тренування, обмін військовою інформацією та розвиток спільних військових проєктів.

У сфері оборони сьогодні Україна та Польща співпрацюють на основі угоди, яка була підписана 2 грудня 2016 року, та її додатка [51]. Ці документи передбачають поглиблене співробітництво у військово-промисловому комплексі обох країн, що є взаємно вигідним. Одним з конкретних проявів такої співпраці може бути спільна розробка та виробництво озброєння. Також в рамках цієї угоди Україна розраховує на більшу допомогу від Польщі щодо проведення оборонних реформ та підвищення сумісності їхніх військ. Польща, співпрацюючи з іншими партнерами, може також підтримати розширення участі України у безпекових ініціативах ЄС, крім вже передбачених форматів, таких як поліцейські місії та бойові групи.

Успішна робота ЛитПолУкрбриг [52], яка є військовою бригадою країн Люблінського трикутника і був створений у 2014 році, є ключовим аспектом у забезпеченні спільних інтересів. Ця бригада є першим тривалим і стабільним проєктом щодо створення спільної військової частини. Вона відображає багатосторонню військову інтеграцію, що базується на стандартах НАТО, але діє поза межами офіційного членства України в Альянсі. Однак важливо враховувати довгострокові перспективи співпраці у цій сфері у військовому вимірі. Навіть з військового погляду ні Україна, ні Польща не є найсильнішими державами в регіоні, але вони також не є найслабкішими.

Ідея укладення двостороннього оборонного союзу з Польщею була вже висловлена українськими парламентарями, проте наразі не знайшла підтримки зі сторони Польщі, ймовірно, через їх стурбованість щодо зростання загроз безпеці та можливого ризику втягнення Польщі у прямий конфлікт з росією.

На нашу думку, поглиблення співпраці України з Польщею у військовій сфері має значні переваги як для обох країн, так і для безпеки та стабільності в регіоні. Перш за все, ця співпраця дозволить обмінюватися важливими військовими

досвідом та найкращими практиками, що сприятиме підвищенню ефективності військових операцій обох країн. Військові навчання та тренування спільних підрозділів збільшать військову готовність та здатність обох країн відповідати на загрози.

Другий важливий аспект полягає в спільному розробленні та виробництві військової техніки та озброєнь. Співпраця у цій сфері дозволить обом країнам зменшити витрати на дослідження та розробку нових зразків озброєнь, а також розвинути високотехнологічний оборонний сектор. Передача технологій та спільна розробка військової техніки забезпечить Україні доступ до передових розробок та підвищить її обороноздатність, а також сприятиме зміцненню партнерства між двома країнами.

Підписання угоди про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією [53] є істотним кроком, який відзначається як важлива проява солідарності та підтримки вільного світу перед російською агресією проти України. Цей документ створює не лише правову, але й стратегічну рамку для майбутнього співробітництва обох країн у сферах безпеки та оборони.

Угода охоплює широкий спектр питань, включаючи військову діяльність, розвідку, кібербезпеку, а також оборонну промисловість. Вона передбачає обмін інформацією, спільні тренування та навчання, а також співробітництво у розробці та виробництві оборонного устаткування та технологій. Вважаємо, що ця Угода відображає глибоке розуміння загроз, які стоять перед сучасним світом, і відзначає зобов'язання обох країн у підтримці міжнародної безпеки та стабільності. Вона також є символом єдності та солідарності, що сприяє зміцненню міжнародного співробітництва в умовах складної геополітичної ситуації.

Франція надала Україні військову допомогу на загальну суму 1,7 мільярдів євро у 2022 році і 2,1 мільярдів євро у 2023 році. У 2024 році Франція надасть до 3 мільярдів євро додаткової допомоги [53].

Слід також зазначити, що нещодавно Президент Франції Еммануель Макрон висловив думку, що може виникнути ситуація, коли буде необхідна наземна операція з участю західних військ в Україні. Це підтверджує його погляд на

можливість розміщення військ країн Заходу на території України в майбутньому [54].

Поглиблення співпраці між Україною та Францією у військовій сфері набуває особливої важливості на тлі протистояння російській військовій агресії. Перш за все, така співпраця дозволить Україні отримати доступ до передових технологій та військових ноу-хау, які можуть використовуватися для підвищення ефективності військових операцій та зміцнення обороноздатності країни. Франція, як країна-член НАТО, може також надати Україні підтримку та консультації щодо підвищення безпеки та військової готовності.

Другий аспект полягає у підвищенні міжнародного тиску на росію та забезпеченні колективної оборони у випадку подальшої ескалації конфлікту. Спільні дії України та Франції можуть сприяти координації дій між міжнародними союзниками та зміцненню їхнього ставлення до агресивних дій росії. Це може включати спільне проведення військових навчань та тренувань, а також обмін інформацією щодо стратегій протистояння агресору.

Загалом, поглиблення військової співпраці з Францією сприятиме підвищенню безпеки та стабільності в регіоні, зміцненню обороноздатності України та підтримці міжнародного співтовариства у протистоянні російській агресії.

У 2022 році Німеччина надала Україні військову допомогу загальною вартістю 1,68 мільярда євро в рамках ініціативи Федерального уряду з розбудови безпекового потенціалу. У 2023 році Німеччина надала військову допомогу загальною вартістю понад 5 мільярдів євро. У 2024 році Німеччина вирішила надати фінансові кошти на військову допомогу на загальну суму 7,1 мільярда євро [55].

Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку, укладена між Україною та Федеративною Республікою Німеччина 12 липня 2023 року [55], передбачає широкий спектр спільних заходів та ініціатив, спрямованих на зміцнення безпекового та оборонного потенціалу обох країн. Угода включає в себе обмін інформацією та досвідом у сфері безпеки, військової науки та техніки, а

також спільні навчальні заходи та тренування для підвищення військової готовності та ефективності дій. Крім того, угода передбачає співробітництво в галузі кібербезпеки, що важливо в умовах зростаючих кіберзагроз та викликів.

Також угода орієнтована на довгострокову підтримку та співпрацю в сферах оборонної промисловості, обмін технологіями та розробку спільних проєктів у галузі оборони, що сприятиме модернізації та підвищенню ефективності українських військових сил, а також сприяє зміцненню стратегічного партнерства між Україною та Німеччиною в контексті забезпечення міжнародної безпеки та стабільності.

Війна в Україні та викликані нею економічні потрясіння створили ситуацію, де необхідність відновлення економіки країни вимагає значних інвестицій. Окремі сфери, такі як аграрний сектор України, мають великий потенціал для розвитку та можуть стати конкурентоспроможними на міжнародному ринку. Проте, інтеграційні перспективи України та необхідність значних інвестицій можуть викликати певні опасіння та заперечення з боку окремих країн ЄС. Це стосується не лише економічних аспектів, але й політичних та соціальних чинників, які впливають на взаємодію між Україною та ЄС.

Деякі країни-члени ЄС побоюються, що інтеграція України може створити додаткову конкуренцію для їхніх національних економік, особливо в таких галузях, як сільське господарство та промисловість. Крім того, значні інвестиції у відбудову України можуть розглядатися як ризиковані через поточну політичну та економічну нестабільність. Неоднотайність країн ЄС, таких як Угорщина, Словаччина, Сербія, щодо інтеграційних перспектив України обумовлена різними національними інтересами, історичними відносинами та економічними пріоритетами.

Для подолання цих негативних моментів необхідні зусилля з обох сторін. Реальні економічні інтереси країн часто конкурують між собою, однак за рівних умов та належного формату відносин можна досягти взаємовигідних цілей. Розширення спільного ринку, приток інвестицій та технологічні зміни можуть бути вигідними для обох сторін. Ефективна співпраця між Україною та ЄС сприятиме

зміцненню економічної стабільності, підвищенню конкурентоспроможності та створенню нових можливостей для розвитку. Для цього важливо забезпечити прозорість, ефективне управління ресурсами та впровадження структурних реформ, які сприятимуть інтеграції України до європейських економічних та політичних структур.

У висновку до аналізу переваг, викликів та стратегічних напрямків поглиблення співпраці України з Європейським Союзом, особливо в контексті обраних країн ЄС – Польщі, Франції та Німеччини, можна визначити важливість та потенціал такої співпраці для України та її партнерів. Підкреслення переваг включає можливості обміну досвідом, технологіями та ресурсами у військовій сфері, а також зміцнення безпеки та стабільності в регіоні. Однак, поряд із цим, виявлено виклики, такі як ризики зростання безпекових загроз та побоювання щодо можливого втягнення у війну з росією. Для подолання цих викликів та реалізації стратегічних напрямків співпраці, необхідно активне співробітництво та координація з партнерами в ЄС, що сприятиме зміцненню безпеки та розвитку оборонного потенціалу України, а також збереженню стабільності та миру в регіоні.

3.2. Інноваційні підходи до розвитку відносин України з ЄС: можливості для взаємодії в економічній сфері

Україна та Європейський Союз вступили на шлях стратегічного партнерства, яке охоплює не лише політичні та соціокультурні аспекти, але й економічні відносини. Одним із ключових напрямків співпраці між Україною та ЄС є взаємодія в економічній сфері, що стає важливим фактором для стабільного розвитку обох сторін. В умовах сучасної глобалізації та посилення конкуренції на світових ринках необхідно активно впроваджувати інноваційні підходи для зміцнення та розширення відносин між Україною та ЄС у сфері економіки. Цей пункт наукової роботи спрямований на аналіз таких інноваційних підходів та визначення

можливостей, які вони відкривають для подальшої ефективної взаємодії між Україною та ЄС у економічній сфері.

Безпрецедентна складність сучасних викликів вимагає від міжнародної спільноти зміцнення співпраці в науці, технологіях та інноваціях, щоб краще використовувати можливості та пожинати переваги нової реальності, а також шукати нові рішення проблем, з якими стикається людство. Протягом 2015-2020 років інноваційна складова національної економіки скоротилася. З кожним роком вона стає все більш примітивною та деіндустріалізованою, що зумовлює необхідність перегляду Угоди про асоціацію з ЄС з метою посилення її позитивного впливу на інноваційні процеси в національній економіці. Проведений аналіз дозволяє порівняти участь України в Рамковій програмі «Горизонт 2020», яка залишається низькою, та участь країн-членів ЄС та інших асоційованих членів. Скрутне становище України пояснюється, серед інших причин, слабкою національною інноваційною екосистемою та відсутністю тісних контактів і професійних зв'язків між українськими установами та їхніми європейськими колегами. На сьогоднішній день, існує необхідність проведення планомірних системних реформ з метою подолання структурної слабкості національної економіки. «Природний» розвиток науки і технологій, відродження галузей шляхом впровадження новітніх технологій, збереження та збалансований розвиток людського капіталу – все це забезпечить просування України шляхом розвитку конкурентоспроможної високотехнологічної економіки [56].

Аналізуючи інноваційні підходи до взаємодії в економічній сфері України з ЄС, можна виокремити кілька ключових напрямків:

– технологічний трансфер та спільні науково-дослідницькі проекти – Україна має значний потенціал у сфері науково-технічного розвитку. Співпраця з ЄС може сприяти обміну технологіями та знаннями, що сприятиме модернізації української економіки. Спільні науково-дослідницькі проекти дозволять об'єднати зусилля вчених та інженерів обох сторін для розробки нових продуктів та технологій;

– стимулювання інноваційного підприємництва – Україна може використовувати досвід та програми ЄС для підтримки малих та середніх

підприємств та інноваційних стартапів, що включає доступ до фінансування, консультаційну підтримку, сприяння в комерціалізації інноваційних продуктів;

– розвиток інфраструктури та сприяння цифровізації – цифрові технології можуть стати ключовим каталізатором для розвитку економіки. Україна може використовувати досвід країн ЄС у розвитку інфраструктури цифрового зв'язку, електронної торгівлі, електронного урядування та інших сфер для підвищення ефективності своєї економіки;

– підтримка інноваційних галузей – ЄС може надати допомогу у формуванні стратегій розвитку інноваційних галузей, таких як інформаційні технології, біотехнології, відновлювана енергетика тощо, що включає навчання персоналу, створення сприятливого інвестиційного клімату та впровадження інноваційних законодавчих змін;

– фасилітація торгівлі та інвестицій – поглиблення економічних відносин між Україною та ЄС може сприяти збільшенню обсягів торгівлі та інвестицій. Угоди про вільну торгівлю, сприяння інвестиційним проектам та створення сприятливих умов для бізнесу можуть стати інструментами для зміцнення економічної взаємодії між сторонами.

Вважаємо, що вищезазначені підходи спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку інновацій та підвищення конкурентоспроможності як України, так і країн ЄС.

В сучасних умовах кардинальних технологічних трансформацій, що відбуваються у світовій економіці під впливом Четвертої промислової революції, пріоритетним стає поглиблення міжнародного співробітництва, яке сприятиме сталому розвитку країн. В основі стратегічного зовнішньополітичного курсу України лежить європейська інтеграція, яка передбачає розвиток відносин з Європейським Союзом та його державами-членами в багатьох сферах спільного інтересу. Однією з таких сфер є науково-технічна та інноваційна, яка є ключовою з точки зору забезпечення конкурентоспроможності та технологічної безпеки країн у довгостроковій перспективі.

Багато науковців звертаються до досліджень особливостей інноваційної політики ЄС у контексті реалізації його нового стратегічного курсу на побудову кліматично нейтральної, більш екологічної, цифрової, стійкої та демократичної Європи. Визначено підходи, які є основою сучасної інноваційної політики ЄС: підхід розумної спеціалізації та підхід до місійно-орієнтованих інновацій. Останнім приділено особливу увагу, висвітлено сутність місій та місійно-орієнтованої інноваційної політики, показано їх роль у досягненні Цілей сталого розвитку. Визначено стратегічні пріоритетні напрямки науково-технологічного та інноваційного співробітництва між Україною та ЄС з урахуванням національних та глобальних викликів, потенціалу та досягнень вітчизняної науки, нових стратегічних цілей Європейського Союзу та особливостей європейської інноваційної політики. Доцільність та перспективність співробітництва сторін за чотирма з обраних напрямків, які передбачають розвиток співробітництва за такими напрямками: по-перше, безпекова, оборонно-технічна та оборонно-промислова кооперація; по-друге, здоров'я та фармакологія, біотехнологія та геноміка; по-третє, сільське господарство та харчова промисловість, зокрема органічне землеробство та точне землеробство; по-четверте, оцифрування та розвиток цифрових технологій [57].

Подальша співпраця між Україною та ЄС в інноваційних галузях може охоплювати різноманітні напрямки, спрямовані на стимулювання інновацій та розвиток сучасних технологій. Деякі з цих напрямків, на нашу думку, включають:

- розвиток дослідницьких та інноваційних інфраструктур – спільні ініціативи з будівництва та модернізації науково-дослідницьких центрів, інкубаторів та технопарків можуть створити сприятливі умови для розвитку інноваційних проєктів та стартапів;

- підтримка інноваційних малих та середніх підприємств – розширення програм фінансування, консультування та підтримки для МСП, спрямованих на розвиток технологій та впровадження інноваційних рішень у виробництво;

- створення інноваційних кластерів та мереж співпраці – поширення практики створення кластерів, які об'єднують підприємства, науково-дослідні установи та урядові структури для спільного вирішення інноваційних завдань;
- розвиток інноваційних галузей зеленої енергетики та сталого розвитку – спільні проекти у сферах альтернативної енергетики, використання відновлюваних джерел енергії, енергоефективності та зменшення викидів парникових газів;
- стимулювання цифрової трансформації – розробка спільних програм та проєктів з цифрової трансформації економіки, включаючи розробку і впровадження штучного інтелекту, Інтернету речей, блокчейн-технологій та інших інноваційних рішень;
- підтримка інноваційної освіти та кадрового потенціалу – розвиток спільних програм навчання та обміну досвідом у сфері інноваційної освіти, стажування студентів та науковців у відомих університетах та наукових центрах ЄС.

Ці напрямки співпраці можуть сприяти зміцненню інноваційного потенціалу України та сприяти подальшому розвитку економіки країни в контексті європейської інтеграції.

У висновках до даного пункту роботи можна зробити наступні наголоси:

- зміцнення інноваційного потенціалу України – співпраця з Європейським союзом в інноваційних сферах надає Україні доступ до передового досвіду, технологій та ресурсів, що сприяє розвитку власного інноваційного потенціалу. Це створює можливості для впровадження новаторських рішень у різних галузях економіки;
- підтримка подальшого економічного зростання – інтенсифікація взаємодії між Україною та ЄС у сфері інновацій сприяє подальшому економічному зростанню країни. Впровадження нових технологій, стимулювання інноваційного підприємництва та розвиток інноваційних галузей сприяють розширенню можливостей для розвитку бізнесу та залученню інвестицій;
- зміцнення партнерства з Європейським союзом – співпраця в інноваційних сферах є важливим елементом стратегічного партнерства між Україною та ЄС.

Вона сприяє поглибленню економічних зв'язків, зміцненню політичної стабільності та підвищенню конкурентоспроможності обох сторін на міжнародній арені;

– важливість європейської інтеграції для розвитку України – інтеграція України в європейський економічний простір відкриває перед країною широкі можливості для модернізації та розвитку. Співпраця з ЄС в інноваційних сферах є важливим кроком у напрямку поглиблення цієї інтеграції та досягнення європейських стандартів розвитку.

Отже, співпраця між Україною та Європейським союзом у сфері інновацій має стратегічне значення для подальшого розвитку економіки України та її інтеграції в європейський економічний простір.

ВИСНОВКИ

1. Визначено, що зовнішньоекономічна стратегія в сучасних умовах є важливим інструментом для розвитку будь-якої країни, включаючи Україну. У контексті глобалізації та постійних змін у світовій економіці важливо обирати належні підходи до зовнішньої торгівлі, інвестиційної політики, а також розвитку міжнародних економічних відносин.

У процесі порівняння стратегій «Вашингтонського консенсусу», «неоліберальної філософії» та «належного управління» можна зробити висновок, що кожна з них має свої підходи до економічних, політичних та соціальних проблем країн у розвитку. Перший підхід акцентує на ринковій лібералізації та приватизації, залишаючи поза увагою соціальні аспекти. Другий підхід, хоча і підтримує роль ринкових механізмів, ігнорує соціальні та екологічні аспекти. Третій підхід, стратегія «належного управління», наголошує на ефективному державному управлінні, прозорості та відкритості у прийнятті рішень, що може бути більш збалансованим, але може стикатися з опором владних структур та культурними особливостями країни.

Аналіз різних підходів до зовнішньоекономічної стратегії свідчить про необхідність уважного вивчення та врахування внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на економічний розвиток. Забезпечення стабільності та прогресу в економіці вимагає гнучкості та адаптивності у формуванні стратегій, зокрема, у відповідь на зміни в умовах світової конкуренції та торгівлі.

Для України важливо розвивати та реалізовувати збалансовану зовнішньоекономічну стратегію, яка б сприяла її інтеграції в світову економічну систему, забезпечувала стійке економічне зростання та сприяла підвищенню добробуту населення. Така стратегія повинна базуватися на використанні внутрішніх ресурсів, розвитку інноваційних технологій, а також на партнерстві з іншими країнами та міжнародними організаціями.

2. В контексті розгляду економічної інтеграції в ЄС виявилася значущість не лише самого процесу інтеграції, але й його впливу на розвиток країн-членів та їх місце у глобальній економіці. Дослідження складових цієї інтеграції – створення спільного ринку, митного союзу, економічного союзу та політичного співтовариства – дозволила не лише зрозуміти особливості їхньої роботи та переваги, але й аналізувати виклики, з якими стикаються країни-члени. Подальший розгляд цих процесів дозволяє прогнозувати їхній вплив на глобальну економіку та політику.

Варто також звернути увагу на значення розуміння економічних інтересів України у контексті майбутнього приєднання до Європейського Союзу, що вимагає не лише аналізу економічних показників, але й розгляду соціальних та політичних наслідків такого приєднання. Оскільки ЄС є одним із найбільших економічних блоків у світі, приєднання до нього матиме суттєвий вплив на економічну стратегію та розвиток України.

Таким чином, розуміння та аналіз економічної інтеграції в ЄС є критично важливим для розвитку та реалізації зовнішньоекономічних стратегій України, яка прагне укріпити свої економічні зв'язки з цим регіональним об'єднанням. Враховуючи потенційні переваги та виклики, пов'язані з інтеграцією, Україна повинна уважно аналізувати свої можливості та інтереси, щоб забезпечити стійкий та ефективний економічний розвиток.

3. У процесі аналізу основних інтересів України у відносинах з провідними країнами Європейського Союзу автором було виявлено кілька ключових аспектів, які визначають стратегічне співробітництво між ними. Особливу увагу приділено економічним зв'язкам, що базуються на розширенні торговельних відносин, взаємному інвестуванні та спільному розвитку. На додаток, визначено подальше зміцнення співпраці у сферах енергетики, інфраструктури та забезпечення енергетичної безпеки. Більше того, наголошено на важливості стратегічного партнерства в контексті зовнішньої політики та безпеки, а також на значенні розвитку цифрової економіки та кібербезпеки. Загалом, взаємодія між Україною та

ЄС ґрунтується на спільних цілях, взаємній довірі та бажанні сприяти мирному, стабільному та процвітаючому розвитку обох сторін.

Автором визначено, що Україна через війну з РФ опинилася у надзвичайно скрутному економічному стані, що вимагає суттєвої зовнішньоекономічної допомоги. Військові дії призвели до значних руйнувань інфраструктури, втрати промислового потенціалу та масового переміщення населення. Зруйнована енергетика, металургія, хімічна промисловість, сільське господарство і транспорт, а також блокада портів на Чорному морі суттєво обмежили експортні можливості, що призвело до різкого скорочення надходжень до державного бюджету. Зростання витрат на оборону та соціальні виплати створили значний дефіцит бюджету, змусивши уряд звернутися за фінансовою підтримкою до міжнародних партнерів.

Європейський Союз, міжнародні фінансові інститути та уряди країн-партнерів надають фінансову підтримку Україні у вигляді кредитів, грантів та технічної допомоги. Це сприяє відновленню інфраструктури, підтримці фінансової системи, гуманітарній допомозі та реалізації реформ, які забезпечать стійкий економічний розвиток. Підтримка України є взаємовигідною: стабільна та економічно розвинена Україна може стати потужним партнером для ЄС, зміцнюючи економічну та політичну стабільність у регіоні. Інтеграція України у європейські економічні та політичні структури сприятиме розширенню ринків, збільшенню інвестицій та розвитку спільних інноваційних проєктів, забезпечуючи довгострокову стабільність і розвиток усього європейського регіону.

4. При розгляді інтеграції України в Європейський Союз визначено, що існує необхідність враховувати різноманітні аспекти, які впливають на зовнішньоекономічні інтереси країни. Аналіз впливу політичних та правових факторів, а також торговельних угод, розкриває складність та глибину відносин між Україною та ЄС.

Угода про асоціацію та глибоке торговельне співробітництво з ЄС створюють основу для розвитку торговельних відносин та економічного зростання. Ці угоди сприяють безмитному ввозу товарів та послуг, зниженню тарифів і створенню сприятливих умов для розвитку бізнесу. Однак, інтеграція в

Європейський Союз також стикається з викликами, такими як боротьба з корупцією, адаптація законодавства до стандартів ЄС та забезпечення дотримання прав людини. Крім того, військова російська агресія впливає на економічні перспективи та безпеку країни.

Загальний висновок полягає в тому, що інтеграція України в Європейський Союз є складним, але перспективним процесом, який вимагає постійної уваги до різноманітних аспектів та глибокого співробітництва з усіма зацікавленими сторонами. Важливо продовжувати розвивати та удосконалювати взаємовідносини з ЄС, ґрунтуючись на принципах демократії, правової держави та економічного процвітання.

5. У висновку аналізу переваг, викликів та стратегічних напрямків поглиблення співпраці України з Європейським Союзом, особливо з фокусом на досліджувані країни ЄС – Польщу, Францію та Німеччину, виявлено важливість та потенціал такого партнерства для України та її союзників. Підкреслення переваг охоплює можливості обміну досвідом, технологіями та ресурсами у військовій сфері, а також зміцнення безпеки та стабільності в регіоні. Проте, поряд з цим, виявлено виклики, такі як зростання безпекових загроз та побоювання щодо можливого втягнення країн ЄС у конфлікт з росією. Для подолання цих викликів та реалізації стратегічних напрямків співпраці, необхідно активне співробітництво та координація з партнерами в ЄС, що сприятиме зміцненню безпеки та розвитку оборонного потенціалу України, а також збереженню стабільності та миру в регіоні.

Однак, повномасштабна війна в Україні та пов'язані з нею економічні труднощі створили ситуацію, де відновлення економіки країни потребує значних інвестицій. В окремих секторах, таких як аграрний, Україна має великий потенціал для розвитку та може стати конкурентоспроможною на міжнародному ринку. Однак інтеграційні перспективи України та необхідність суттєвих інвестицій викликають певні побоювання і заперечення з боку деяких країн ЄС. Це пов'язано не лише з економічними аспектами, але й з політичними та соціальними чинниками, які впливають на взаємодію між Україною та ЄС.

Визначено, що деякі країни ЄС стурбовані тим, що інтеграція України може посилити конкуренцію для їхніх національних економік. Крім того, великі інвестиції у відновлення України можуть вважатися ризикованими через поточну політичну та економічну нестабільність. Відсутність одностайності серед країн ЄС щодо інтеграційних перспектив України обумовлена різними національними інтересами, історичними зв'язками та економічними пріоритетами.

Вважаємо, що для подолання цих негативних моментів необхідні зусилля з обох сторін. Попри конкуренцію економічних інтересів, за умов належного формату відносин можна досягти взаємовигідних цілей. Розширення спільного ринку, залучення інвестицій та впровадження технологічних змін можуть бути вигідними для обох сторін. Ефективна співпраця між Україною та ЄС сприятиме економічній стабільності, підвищенню конкурентоспроможності та створенню нових можливостей для розвитку, що вимагає прозорості, ефективного управління ресурсами та структурних реформ.

6. В дослідженні було також розглянуто інноваційні підходи до розвитку відносин України з Європейським Союзом з акцентом на можливостях взаємодії в економічній сфері. Аналізуючи ці підходи, стало очевидним, що співпраця між Україною та ЄС в економічній сфері має великий потенціал для взаємного користування та зміцнення обох сторін. Інноваційні підходи, такі як створення спільних інноваційних проєктів, підтримка малих та середніх підприємств, а також розвиток цифрової економіки, відкривають нові можливості для ефективного використання ресурсів та сприяють створенню стійкого економічного зростання. Вважаємо, що зазначений потенціал вимагає посилення співпраці між Україною та ЄС у сфері інновацій, а також відкриття нових шляхів для розвитку взаємовигідних відносин, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та сталому розвитку обох сторін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довгань Л. Є. Стратегічне управління : навч. посібн. К. : Центр навч. літ-ри, 2009. 440 с.
2. Портер М. Стратегія конкуренції : пер. з англ. / М. Портер. К.: Вид-во «Основи», 1998. 236 с.
3. Karloff B. Business strategy: a guide to concepts and models. Springer, 1989. 166 p.
4. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. К. : Вид-во КНЕУ, 2004. 699 с.
5. Чистов С.М. Державне регулювання економіки : навч. посібн. / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. К. : Вид-во КНЕУ, 2000. 316 с.
6. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : навч. посібн. К. : Вид-во «Знання», 2006. 435 с.
7. Williamson J. What Washington means by policy reforms. *Modern political economy and Latin America. Routledge.* 2018. P. 18–23.
8. Mishkin F. S. The Next Great Globalization. How Disadvantaged Nations Can Harness Their Financial Systems to Get Rich. Princeton, NJ, Princeton University Press, 2006. 320 p.
9. Williamson J. Orthodoxy is right: Liberalize the capital account last. *Capital controls in emerging economies. Routledge.* 2018. P. 13–16.
10. Ishii S., Habermeier K. F., Canales-Kriljenko J. I. Capital account liberalization and financial sector stability. IMF Occasional Paper No. 211. Washington, DC, International Monetary Fund, 2002. 108 p.
11. Langbein L., Knack S. (2010). The worldwide governance indicators: Six, one, or none? *Journal of Development Studies.* 2010. № 46(2). P. 350–370.
12. Kaufmann D, Kraay A and Mastruzzi M. The worldwide governance indicators: Answering the critics. World Bank Policy Research Working Paper No. 4149. Washington, DC, World Bank, 2007.

13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» № 179 від 03.03.2021 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 21.04.2024).

14. Вектори економічного розвитку 2030. URL: <https://nes2030.org.ua/docs/doc-vector.pdf> (дата звернення: 21.04.2024).

15. Основи економічної теорії: підручник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Х.: Право, 2008. 448 с.

16. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. 5-те вид., стер. К.: Знання, 2014. 406 с.

17. Дахно І. І. Міжнародне економічне право: курс лекцій. К.: МАУП, 2003. 160 с.

18. Школа І. М., Козменко В. М. Міжнародні економічні відносини. *Чернівці «Рута»*. 2015. С. 187-195.

19. «Укренерго» стало повноправним членом європейської об'єднаної мережі операторів ENTSO-E. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/12/14/707708/> (дата звернення: 21.04.2024).

20. Directive (EU) 2018/2001 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on the promotion of the use of energy from renewable sources (recast). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj> (дата звернення: 21.04.2024).

21. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua> (дата звернення: 21.04.2024).

22. Energy security: Commission hosts first meeting of EU Energy Purchase Platform to secure the Supply of gas, LNG and hydrogen. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2387 (дата звернення: 21.04.2024).

23. Спільний прес-реліз за підсумками 8-го засідання Ради Асоціації між ЄС та Україною. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/spilnyi-pres-reliz-za-pidsumkamy-8-ho-zasidannia-rady-asotsiatsii-mizh-ies-ta-ukrainoiu> (дата звернення: 21.04.2024).

24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.04.2024).

25. Energy Community Secretariat to act as fiduciary of the Ukraine Energy Support Fund. URL: <https://www.energy-community.org/news/Energy-Community-News/2022/04/05.html> (дата звернення: 21.04.2024).

26. Транспорт, транспортна інфраструктура, поштові та кур'єрські послуги. Пульс Угоди. Моніторинг виконання заходів з виконання Угоди. URL: <https://pulse.eu-ua.org/ua/streams/transport> (дата звернення: 21.04.2024).

27. За 2021 рік ми відновили 5 тис. км доріг – заступник голови «Укравтодору». Інтерфакс-Україна, 10 грудня 2021р. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/interview/785242.html> (дата звернення: 21.04.2024).

28. Угода між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони, про спільний авіаційний простір від 12.10.2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-21#n2 (дата звернення: 21.04.2024).

29. Єврокомісія включила українські логістичні шляхи до Транс'європейської транспортної мережі. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/05-08-22/> (дата звернення: 21.04.2024).

30. E-Government Survey 2022. The Future of Digital Government. UN. URL: <https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Annexes%2B%20cover.pdf> (дата звернення: 21.04.2024).

31. Скрипін В. ІТ-індустрія України принесла \$3,2 млрд. за перші п'ять місяців. Це єдина галузь бізнесу, що зросла у 2022 році. ІТСua, 6 липня 2022р. URL: <https://itc.ua/ua/novini/it-industriya-ukrayini-prinesla-3-2-mlrd-za-pershi-p-yat-misyatsiv-tseyedina-galuz-biznesu-shho-zroslo-u-2022-rotsi> (дата звернення: 21.04.2024).

32. IT стало єдиною сферою експорту, яка виросла за 11 місяців 2022 року. пендатабот, 13 січня 2023р. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/itexport-11-22> (дата звернення: 21.04.2024).

33. ЄС розпочинає найбільший проєкт підтримки цифрової трансформації України із загальним бюджетом 17,4 млн євро. URL: <https://bit.ly/3JgMoff> (дата звернення: 21.04.2024).

34. Мінцифра побудує екосистему Digital Economy and Society Index в Україні. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України, 22 грудня 2021р. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-pobudue-ekosistemu-digital-economy-and-society-index-vukraini> (дата звернення: 21.04.2024).

35. Regulation (EU) 2021/694 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2021 establishing the Digital Europe Programme and repealing Decision (EU) 2015/2240. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.166.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2021%3A166%3ATOC (дата звернення: 21.04.2024).

36. ЄС відкрив у Києві лабораторію кіберзахисту для ЗСУ. Укрінформ, 2 грудня 2022р. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/12/08/yes-organizuvav-dlya-predstavnykiv-derzhorganiv-ukrayiny-navchalnyj-tur-iz-kiberbezpeky-do-madryda/> (дата звернення: 21.04.2024).

37. Ukraine's Integration into the EU's Digital Single Market? Potential Economic Benefits, Analytical report, Kyiv, 2020. URL: http://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/dig_ukraine_eu_ENG-_2_WEB.pdf (дата звернення: 21.04.2024).

38. Ринок електронної комерції в Україні досягнув \$4 млрд., 26 червня 2021р. URL: <https://soulpartners.com.ua/news/tpost/x2dve03v71-rinok-elektronno-komerts-v-ukran-dosyagn> (дата звернення: 21.04.2024).

39. Dyduch J., Góra M. Polish Reactions to Russian Aggression Against Ukraine. Polarization, Shifting Borders and Liquid Governance: Studies on Transformation and Development in the OSCE Region. *Cham: Springer Nature Switzerland*. 2023. P. 301–319.

40. Duda A. Speech by the President of Poland at the 77th Session of the UN General Assembly, 2022. URL: <https://www.president.pl/news/speech-by-the-president-of-poland-at-the-77th-session-of-the-un-general-assembly,58871> (дата звернення: 21.04.2024).

41. EXCLUSIF. Emmanuel Macron à La Dépêche du Midi : “La réforme des retraites entrera en vigueur dès l’été 2023”. La Dépêche, 2022. URL: <https://www.ladepeche.fr/2022/06/03/exclusif-emmanuel-macron-a-la-depeche-du-midi-la-reforme-des-retraites-entrera-en-vigueur-des-lete-2023-10336654.php> (дата звернення: 21.04.2024).

42. France – President Addresses United Nations General Debate, 77th Session (English). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dIfolnlwFVs> (дата звернення: 21.04.2024).

43. French PM wants to continue sanctions on Russia to ‘make the cost of the war unbearable’. Radio France Internationale, 2022. URL: <https://www.rfi.fr/en/france/20221004-french-pm-wants-to-continue-sanctions-on-russia-to-make-the-cost-of-the-war-unbearable> (дата звернення: 21.04.2024).

44. Caulcutt C. Macron under fire for saying France wouldn’t respond in kind if Russia launched nuclear attack on Ukraine. The New York Times, 2022. URL: <https://www.politico.eu/article/france-emmanuel-macron-nuclear-attack-russia-ukraine/> (дата звернення: 21.04.2024).

45. Germany’s Scholz: trying to prevent escalation in Russia-Ukraine war. Reuters, 2022. URL: <https://www.reuters.com/world/germanys-scholz-trying-prevent-escalation-russia-ukraine-war-2022-09-21/> (дата звернення: 21.04.2024).

46. G7 Statement on Ukraine, 2022. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/10/11/g7-statement-on-ukraine/> (дата звернення: 21.04.2024).

47. Baerbock A. Speech by Foreign Minister Annalena Baerbock at the Körber Foundation’s Berlin Foreign Policy Forum. Körber Foundation, 2022. URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/-/2559158> (дата звернення: 21.04.2024).

48. Eurostat. New data navigation tree. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (дата звернення: 21.04.2024).

49. Regulation(EU) 2022/870 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on temporary trade-liberalisation measures supplementing trade concessions applicable to Ukrainian products under the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. PE/21/2022/REV/1. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.152.01.0103.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A152%3ATOC (дата звернення: 21.04.2024).

50. Op-Ed: “Conflict between Rhetoric and Reality of Enlargement: The Implications of Opening EU Accession Negotiations with Ukraine” by Allan F. Tatham. URL: <https://eulawlive.com/op-ed-conflict-between-rhetoric-and-reality-of-enlargement-the-implications-of-opening-eu-accession-negotiations-with-ukraine-by-allan-f-tatham/#> (дата звернення: 21.04.2024).

51. Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері оборони від 06.09.2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_002-16#Text (дата звернення: 21.04.2024).

52. Литовсько-польсько-українська бригада. URL: <https://bit.ly/3vQ2biQ> (дата звернення: 21.04.2024).

53. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією. URL: <https://bit.ly/3UskGCf> (дата звернення: 21.04.2024).

54. «Ми можемо це зробити»: Макрон підтвердив свої плани розмістити західні війська в Україні. URL: <https://www.unian.ua/war/makron-lider-franciji-rozpoviv-shcho-zahidnim-viyskam-dovedetsya-provesti-nazemni-operaciji-v-ukrajini-12575658.html> (дата звернення: 21.04.2024).

55. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина. URL: <https://bit.ly/4aIp8DH> (дата звернення: 21.04.2024).

56. Pidorycheva I. Ukraine's European Integration in the Field of Research and Innovation: State, Challenges, Acceleration Measures. *Journal of European Economy*. 2022. Vol. 20. № 4. P. 678–99.

57. Pidorycheva I. Cientific-technological and innovative cooperation between ukraine and the European Union: perspectives and strategic directions of development. *Economy of Ukraine*, March 2022. DOI:10.15407/economyukr.2022.02.050.

Огляд зарубіжної літератури

1. Karloff B. Business strategy: a guide to concepts and models. Springer, 1989. 166 p.

Business Strategy: A Guide to Concepts and Models, written by B. Karloff in 1989, is a comprehensive guide to understanding business strategy and its various models and concepts. The book provides a detailed analysis of the different approaches to developing a business strategy, taking into account the aims and objectives of the enterprise. It offers a practical approach to implementing business strategy, with a focus on the development of competitive advantage and the management of change. The book is a valuable resource for business leaders, managers, and students interested in understanding the complexities of business strategy and its role in organizational success.

2. Williamson J. What Washington means by policy reforms. Modern political economy and Latin America. Routledge. 2018. P. 18–23.

In this chapter from the book "The Political Economy of Policy Reform," John Williamson discusses the concept of policy reforms as perceived in Washington and its implications for Latin America. The chapter identifies 10 policy instruments that Washington considers important and on which there is a consensus, including fiscal discipline, new priorities for fiscal spending, tax reform, interest rate liberalization, competitive exchange rates, trade liberalization, liberalization of inward foreign direct investment, privatization, deregulation, and secure property rights. The chapter also highlights the need to consider the impact of these policies on corruption, democracy, human rights, the drug trade, the environment, and population growth. The author emphasizes the importance of these reforms for promoting growth, low inflation, a viable balance of payments, and equitable income distribution in Latin America. The chapter aims to elicit comments on the extent to which these views command a consensus and on the implementation and results of these policies in Latin America.

3. Mishkin F. S. The Next Great Globalization. How Disadvantaged Nations Can Harness Their Financial Systems to Get Rich. Princeton, NJ, Princeton University Press, 2006. 320 p.

The paper presents a compelling argument that financial globalization is crucial for the economic advancement of disadvantaged nations. Mishkin contends that effectively managed financial globalization can bring about significant benefits akin to the successful trade and information globalizations of past centuries. By illustrating historical examples, Mishkin warns of the potential pitfalls of mismanaging financial globalization, particularly in developing countries, while also outlining how sound policies can help these nations leverage global investment opportunities. The book emphasizes the importance of establishing robust institutions such as property rights, banking regulations, accounting practices, and corporate governance to attract and manage international investments. Mishkin advocates for collaboration between developed and developing nations to integrate their financial systems for mutual prosperity. Overall, "The Next Great Globalization" underscores the pivotal role of finance in the modern economy and advocates for shaping financial forces to benefit all nations, especially those in need of growth and prosperity.

4. Williamson J. Orthodoxy is right: Liberalize the capital account last. Capital controls in emerging economies. Routledge. 2018. P. 13–16.

The article discusses the importance of proper sequencing in capital account liberalization, particularly in emerging economies. Williamson argues that liberalizing the capital account should be done last, after other necessary reforms have been implemented, to avoid potential crises and ensure stability. The author emphasizes the need for developing countries to maintain autonomy in managing their capital accounts and advocates for more effective oversight of macroeconomic policies at the international level. Williamson also highlights the challenges of enforcing capital controls and the importance of improving the institutional framework in which financial markets operate.

The article is part of a larger work that discusses the neoliberal economists' role in promoting capital account liberalization in emerging markets, and the endogeneity of the appointment process in shaping policy decisions

5. Ishii S., Habermeier K. F., Canales-Kriljenko J. I. Capital account liberalization and financial sector stability. IMF Occasional Paper No. 211. Washington, DC, International Monetary Fund, 2002. 108 p.

The paper examines the relationship between capital account liberalization and financial sector stability. The authors present a framework for sequencing sources of financial sector instability and discuss linkages of financial sector instability with capital account liberalization. They also explore the influence of size and openness on financial sector instability and the prudential framework in relation to capital account liberalization. The paper includes case studies of selected country experiences with capital account liberalization and financial sector stability, such as Korea, Sweden, South Africa, Hungary, Turkey, Mexico, Austria, and others. The authors provide recommendations for sequencing methodology and discuss prudential policies and financial system stability in various countries. The paper concludes that proper sequencing and coordination of financial sector policies are crucial for the successful liberalization of capital accounts and the stability of financial systems in emerging economies.

6. Langbein L., Knack S. (2010). The worldwide governance indicators: Six, one, or none? Journal of Development Studies. 2010. № 46(2). P. 350–370.

The article delves into the topic of governance indicators and their implications. The authors explore the use of aggregate indexes to assess the quality of governance across a wide range of countries. They critically analyze the effectiveness and relevance of these indicators in comparative political analysis. Langbein and Knack raise important questions about the validity and utility of such governance indicators, shedding light on the complexities and challenges associated with measuring governance quality on a global scale. Their work contributes to the ongoing discourse on governance assessment

methodologies and provides valuable insights into the nuances of evaluating governance across diverse contexts.

7. Kaufmann D, Kraay A and Mastruzzi M. The worldwide governance indicators: Answering the critics. World Bank Policy Research Working Paper No. 4149. Washington, DC, World Bank, 2007.

The paper addresses criticisms and provides responses regarding the Worldwide Governance Indicators. The authors engage with critiques of the governance indicators, which are used to assess governance quality across various countries. Kaufmann, Kraay, and Mastruzzi offer insights into the methodology, validity, and reliability of these indicators, aiming to enhance understanding and confidence in their utility for comparative political analysis. Their work contributes to the ongoing discourse on governance assessment methodologies, providing valuable responses to critical questions raised about the Worldwide Governance Indicators.

8. Dyduch J., Góra M. Polish Reactions to Russian Aggression Against Ukraine. Polarization, Shifting Borders and Liquid Governance: Studies on Transformation and Development in the OSCE Region. Cham: Springer Nature Switzerland. 2023. P. 301–319.

The paper explores Poland's response to the Russian war of aggression against Ukraine. The authors delve into the historical and security motivations that underpin Poland's stance, highlighting its commitment to an unequivocal Ukrainian military victory and its substantial financial and humanitarian support for Ukraine. The chapter also discusses Poland's framing of the conflict as a war of Russian aggression and its willingness to take risks to remove the threat posed by Russia. The authors provide a nuanced analysis of Poland's position, shedding light on the complexities of its response to the conflict and its implications for regional security and stability.

9. Pidorycheva I. Ukraine's European Integration in the Field of Research and Innovation: State, Challenges, Acceleration Measures. Journal of European Economy. 2022. Vol. 20. № 4. P. 678–99.

The article delves into the status, challenges, and strategies related to Ukraine's integration into the European research and innovation landscape. Pidorycheva's work focuses on the current state of research and innovation in Ukraine within the context of European integration, highlighting the measures needed to accelerate this process. The article likely provides an in-depth analysis of the challenges faced by Ukraine in aligning its research and innovation practices with European standards, offering insights into the strategies and initiatives required to enhance Ukraine's participation in the European research and innovation ecosystem. Pidorycheva's research is expected to contribute valuable perspectives on the complexities and opportunities associated with Ukraine's European integration in the field of research and innovation.

10. Pidorycheva I. Cientific-technological and innovative cooperation between ukraine and the European Union: perspectives and strategic directions of development. Economy of Ukraine, March 2022. DOI:10.15407/economyukr.2022.02.050.

The article explores the potential for cooperation between Ukraine and the European Union in the fields of science, technology, and innovation. The article highlights the challenges faced by Ukraine in its innovation ecosystem and the need to strengthen its involvement in the Horizon 2020 Framework Programme. Pidorycheva emphasizes the need for systemic reforms and the development of a competitive high-technology economy in Ukraine, as well as the importance of human capital and professional ties between Ukrainian institutions and their European counterparts. The article offers suggested solutions to these problems, including a set of organizational and institutional measures to broaden Ukraine's access to EU funding and accelerate integration into the European Research Area. The author argues that a natural development of science and technology, revitalization of industries through the

introduction of latest technologies, and preservation and balanced development of human capital will ensure Ukraine's advancement towards a competitive high-technology economy.

Annotation

Mykhailova Yelyzaveta «Foreign economic interests of Ukraine in relations with EU countries». Manuscript. Qualifying bachelor's thesis on specialty 292 «International economic relations», 2024.

In the process of analyzing the main interests of Ukraine in relations with the leading countries of the European Union, the author identified several key aspects that determine strategic cooperation between them. The study pays special attention to economic ties based on the expansion of trade relations, mutual investment and joint development. In addition, further strengthening of cooperation in the spheres of energy, infrastructure and ensuring energy security was determined. Moreover, the importance of strategic partnership in the context of foreign policy and security, as well as the importance of the development of the digital economy, cyber security and cooperation in the military sphere, was emphasized.

The author came to the conclusion that the integration of Ukraine into the European Union is a complex but promising process that requires constant attention to various aspects and deep cooperation with all interested parties. It is important to continue to develop and improve relations with the EU, based on the principles of democracy, the rule of law and economic prosperity.

The obtained research results are of practical importance for the formation of an effective foreign economic policy of Ukraine in the context of cooperation with EU countries, helping to determine priorities, identify obstacles and develop specific measures to strengthen cooperation.

Key words: foreign economic interests, European Union, economic integration, interests, Ukraine, European integration, trade, investments, cooperation.

Year: 2024.

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною інтернет-системою Unicheck

Ім'я користувача:
Міжнародного менеджменту Олійник Вікторія

ID перевірки:
1016203983

Дата перевірки:
22.04.2024 16:33:14 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
23.04.2024 08:55:14 EEST

ID користувача:
100005721

Назва документа: Михайлова Є.М.Зовнішньоекономічні інтереси України у відносинах з країнами ЄС

Кількість сторінок: 58 Кількість слів: 13079 Кількість символів: 102326 Розмір файлу: 611.52 KB ID файлу: 1015973856

9.11% Схожість

Найбільша схожість: 0.7% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1013032764)

6.74% Джерела з Інтернету 377 Сторінка 60

5.87% Джерела з Бібліотеки 456 Сторінка 63

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел